

PARLAMENT DE CATALUNYA

**Presidència
de l'honorable Sr. Lluís Companys i Jover**

DIARI DE SESSIONS

Sessió del dia 1.^r de juny del 1933

SUMARI

A un quart de sis de la tarda s'obre la sessió, sota la presidència de l'honorable senyor Lluís Companys. Lectura i aprovació de l'acta de la sessió anterior.

El senyor Comes demana que consti el seu vot a favor de l'aprovació definitiva de l'Estatut Interior de Catalunya.

Ordre del dia:

Prec del senyor Fronjosà, al Govern de la Generalitat, sobre incompliment de les Lleis socials.

Resposta del senyor Conseller de Treball i Obres Públiques i rectificació del senyor Fronjosà.

Prec del senyor Rovira i Roure als senyors Consellers de Justícia i Dret i de Governació, sobre la competència de Tribunals.

Continuació de la discussió del dictamen de la Comissió especial sobre el Projecte de Llei relatiu a la resolució dels conflictes derivats dels contractes de conreu.

En votació nominal, per 41 vots contra 9, es rebutja el vot particular de la Minoria de Lliga Catalana a l'article 2.ª, que restà pendent de votació en la sessió d'ahir.

Es dona compte d'un altre vot particular de la mateixa Minoria, que no és acceptat per la Comissió. El defensa el senyor Carreres i Artau.

Intervé el senyor Conseller de Cultura.

El senyor Bru, per la Comissió, respon al senyor Carreres i Artau, no acceptant el vot particular.

Rectificació del senyor Carreres i Artau.

Intervencions dels senyors Abadal i Galés.

Es retirat el vot particular.

La Comissió rebutja un vot particular de la Minoria de Lliga Catalana, que passa a defensar el senyor Rovira i Roure, al qual contesta el senyor Folch, de la Comissió.

Rectifica el senyor Rovira i Roure i, a continuació, parlen els senyors Serra i Moret i Tries de Bes i, per la Comissió, el senyor Galés.

Els senyors Serra i Moret, Tries de Bes i Galés rectifiquen.

Per 35 vots contra 7, resta rebutjat el vot particular.

Explica el vot el senyor Serra i Moret.

Es dona compte d'una esmena que proposa la Minoria de Lliga Catalana a l'esmentat article 2.ª, esmena que no accepta la Comissió i que defensa el senyor Duran i Ventosa.

Li contesta, per la Comissió, el senyor Galés, i rectifica el senyor Duran i Ventosa.

En votació ordinària és rebutjada l'esmena, amb el vot a favor de la Minoria de Lliga Catalana.

Ordre del dia per a la sessió de divendres.

S'aixeca la sessió a dos quarts de nou i set minuts de la vetlla.

S'obre la sessió a un quart de sis de la tarda, sota la presidència de l'honorable senyor Lluís Companys i Jover.

Al banc roig hi ha els honorables senyors Consellers de Cultura, de Treball i Obres Públiques i Agricultura i Economia.

Es llegida i aprovada l'acta de la sessió anterior.

El Sr. COMES: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Comes.

El Sr. COMES: Com sigui que vaig estar absent en el moment de votar-se en aquest Parlament l'Estatut Interior de Catalunya, prego a la Presidència que faci constar el meu vot favorable a la dita Llei.

El Sr. PRESIDENT: Constarà el vot favorable del senyor Comes a l'Estatut Interior de Catalunya.

ORDRE DEL DIA

Precs i preguntes

Pel compliment de les Lleis socials

El Sr. PRESIDENT: El senyor Fronjosà té la paraula.

El Sr. FRONJOSA: Senyors Diputats: Nosaltres no ens cansarem de denunciar al Govern de la Generalitat tots els incompliments que es facin de les Lleis de la República, i molt més si aquestes Lleis són les que beneficien o les que han estat dictades perquè les classes treballadores puguin exercir els seus drets. Si a Catalunya tinguéssim una organització sindical obrera que es cuidés amb més clarividència dels interessos de la classe treballadora, aquest paper que periòdicament venim obligats a fer nosaltres, probablement ens estaria excusat; però com sigui que els nostres organismes sindicals, per tradició, creuen que hi ha una pila de coses que ja es resoldran el dia que facin la seva revolució social, és pel que nosaltres ens veiem obligats periòdicament, com he dit, a molestar el senyor Conseller de Treball i denunciar-li fets que cauen dintre de la delinqüència.

Així, ens trobem que entre els anarquistes de la dreta i de l'esquerra, a Catalunya no hi ha cap Llei social que es compleixi. Aquí no es compleix ni la jornada de vuit hores, ni la Llei d'accidents de treball en el camp, ni la seguretat en les indústries, ni la Llei de termes. I així, quan correm pels pobles de fora, rebem la impressió que a Catalunya la legislació social no existeix, que no hi ha ningú que vingui obligat a complir-la; i quan els treballadors demanen que sigui complerta, són amenaçats i fins són perseguits. I el més intolerable és que en aquesta obra de sabotatge a la

legislació social de la República, els Alcaldes de vegades hi prenen una part molt notable, és a dir, que els Alcaldes, que són la representació de la República a cada localitat, de vegades són els primers que, d'una manera parcial i tendenciosa, es posen al costat dels patrons per a vulnerar i sabotejar les Lleis de la República. Per això, ahir, quan el senyor Galés s'estranyava del fet que hi havien hagut pagesos que no s'havien acollit al pacte de la Generalitat, jo que sé que el senyor Galés és un home assabentat d'aquestes qüestions, m'estranyava que digués el que deia, perquè en les localitats en les quals no hi han organismes de classe o bé no es veuen recolzats per elements representatius, en aquells pobles, no se sap mai quines són les Lleis que els Governos dicten.

Aquests pobres pagesos estan condemnats a viure la mateixa vida que es vivia abans de la República. Així, com exemple, jo podria denunciar fets concrets. Aquests dies, que jo he estat per les comarques tortosines, he pogut veure coses que en realitat quasi clamaven l'atemptat personal. A Aldover mateix, els pagesos treballen catorze i quinze hores i vostès ja saben que hi ha una Llei que determina d'una manera concreta que els treballadors del camp i els de les indústries tenen establerta la jornada de vuit hores. En canvi, quan un treballador d'aquesta localitat — i podria parlar de Camprodró i altres que estan en la mateixa situació —, quan un treballador de la terra a Aldover demana que es compleixi la Llei per a treballar vuit hores, el treballador és acomiadat i quan reclama a l'Alcalde, aquest se'l treu del davant: És un Alcalde dels que anomenen «Marcelinero» (*Rialles*.) i els amenaça amb l'expulsió de la localitat i fins hi ha vegades que són amenaçats amb empresonar-los. Com que avui, ja, els treballadors comencen a assabentar-se que a Espanya vivim en República, la gent adopta una posició que no adoptava dos anys i mig o tres enrera, i llavors la solució és la següent: Acomiaden, treuen, llancen dels treballs a aquells treballadors que volen que es compleixi la jornada legal de vuit hores i per a acabar-ho d'arranjar burlant-se de la Llei de termes municipals, van a cercar la gent a les rodalies per a cobrir les places vacants que s'han produït a conseqüència d'haver volgut els obrers que es complís la Llei. Encara hi ha alguna cosa més. Aquests treballadors mateixos d'Aldover varen voler organitzar-se en Sindicat i hagueren de passar una veritable tragèdia. Aquests obrers estaven d'acord amb la Llei del 8 d'abril i hi tenien uns Estatuts adaptats, i, no obstant, aquest Alcalde, no sé per quin motiu, estava sabotejant el que es poguessin reunir en Sindicat professional.

Jo demano, doncs, al senyor Conseller de Treball, o al senyor Conseller que correspongui, que

aquests casos no es puguin donar, perquè els treballadors varem votar la República perquè ens creïem que hi trobaríem una mica més de justícia, i fins el dia 12 d'abril varem votar pensant que hi havia d'haver un parèntesi mentre no s'arregessin les coses i no trobés cada una d'elles el seu centre de gravetat i, per tant, una situació estable. Però un parèntesi de dos anys, senyors Diputats, em sembla que és un parèntesi que manifesta d'una manera clara la paciència, la bona voluntat i el desig de no plantejar conflictes al Govern, i la millor predisposició que els ciutadans poden manifestar a l'objecte que el règim es normalitzi.

Si el que jo he dit solament es trobés en els treballadors del camp, ja seria prou greu, però és que això es dona a quasi totes les localitats de Catalunya, on precisament els treballadors han mostrat sempre un sentit de ponderació i un sentit de rectitud en la seva conducta. A Agramunt mateix, en l'ofici al qual, per pertànyer-hi jo, he seguit les lluites que ha plantejat i creia que seria difícil que no sapiguessin defensar els seus drets, els metallúrgics d'Agramunt, segueixen encara la jornada de deu hores i tots sabem que la jornada de deu hores, com a jornada normal, està prohibida per les Lleis de la República; però és que els metallúrgics d'Agramunt encara estan sotmesos a unes condicions pitjors. Allà hi ha obrers internats, hi ha xicotets joves de divuit i dinou anys que treballen en una casa en la qual hi mengen i hi dormen. Jo, i això que tinc uns quants anys i que fa temps que faig el meu ofici — no diré els anys que tinc, per a mantenir l'incògnit —, jo que, per tant, em recordo dels torns de bancada de fusta, podria dir que en tot el meu aprenentatge ni en el temps del mig fadrinatge, no he aconseguit veure que es mengés ni dormís a la casa. Però això podria representar una cosa beneficiosa per a l'assalariat si aquest estigués ben remunerat. Però, ¿sabeu què guanyen aquests xicotets? Aquesta gent guanya dues pessetes de jornal. Això és un robatori, a aquesta gent — he de dir les coses pel seu nom — roben, i com que els roben no crec que faci jo cap delictes en denunciar-ho ni en emprar aquest llenguatge.

Nosaltres que, per damunt de tot, som una gent que sabem les nostres possibilitats i que sabem la responsabilitat que contraïem quan ens acostem als nostres companys de classe, hem de dir que hem trobat també localitats on la classe patronal, més comprensiva i més intel·ligent en posar-se en contacte, no amb nosaltres, sinó amb aquells companys nostres que s'organitzaven en Cooperatives o en Sindicats i per altres fins, no els han posat cap inconvenient i no ha perseguit els treballadors que s'agrupaven. És clar que això no els venia molt bé, però el costum els hi fa adaptar i a la llarga no passarà res.

Jo desitjaria que el senyor Conseller de Treball, amb tota aquella autoritat moral que li dona el càrrec que ocupa, sempre que l'ocasió se li presenti aconselli als patrons que no persegueixin els treballadors quan aquests vulguin acollir-se a les Lleis de la República que els hi són beneficioses i que es desenganyin d'aquests Sindicats que aspiren a convertir la veu mascle dels obrers en veu de

tiple, que ja en altres ocasions han existit, però que mai han tingut èxit i que en cada moment, en cada període més o menys curt, han pres una denominació distinta, nomenant-se una vegada lliures, una altra vegada grocs, i ara «La Victòria». Que es deixin d'aquests Sindicats, que aquests Sindicats que posen en mig de les vertaderes collectivitats de classes, no portaran més que pertorbacions i dies de dol, i, per altra part, jo demanaria al senyor Conseller de Treball que aquests dos fets que he denunciat i que són la característica d'aquesta comarca tortosina i de les comarques d'Agramunt, de Tarragona i aquelles rodalies, jo desitjaria que a Lleida i a Tarragona, on hi ha dos Governadors civils, bons republicans i bons liberals, que interposi la seva autoritat prop d'aquestes dues autoritats, a l'efecte de què quan es denunciï un fet, posin llur interès per tal de què siguin salvats els drets de la classe treballadora, perquè l'única manera que els treballadors no arribin a la desesperació, l'única manera que els treballadors no escoltin suggestions irracionals que sempre tendeixen a portar-los a un terreny de violència, és que vegin que les noves Lleis s'han dictat en virtut del seu esforç, sinó d'ells directament, d'aquests que es troben en aquestes condicions, altres companys seus que fa molt més temps que lluitaren que ells i que ara tenen gran goig en fer-los participar de millores i conquestes que ells han obtingut. Doncs bé, aquestes Lleis que beneficien la classe treballadora, que procuri el senyor Casals, amb l'autoritat que li proporciona el lloc que ocupa, que es compleixin; li prego que procuri d'intervenir prop d'aquestes autoritats de la República, que en aquests moments, en aquestes qüestions hi teneu la màxima representació; i tota vegada que no es poden dirigir a cap organisme del Ministeri del Treball, perquè aquí això està tot completament desfet, des de la Delegació fins la Inspecció, passant pels Jurats Mixtos, tota vegada que avui el treballador no sap a quin organisme, no sap a qui dirigir-se, troba injustícies i persecucions d'aquesta naturalesa, jo demano al senyor Conseller de Treball que intervingui prop d'aquestes autoritats a l'efecte que aquests casos no es puguin donar, perquè aleshores, senyors Diputats, quan es presenten circumstàncies en les quals, perdent la paciència els treballadors, volen imposar els seus drets, no haguem de veure repetit amb massa freqüència el fet d'Esparraguera, en el qual hi veiem treballadors assassinats pel carrer, precisament perquè volien fer complir les Lleis de la República. Res més.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Conseller de Treball.

El Sr. CONSELLER de Treball i Obres Públiques: Senyors Diputats: Jo he de dir, en primer lloc, a l'amic Fronjosà, que entenc que les Lleis, quan es fan és per a complir-les; per tant, en tot el que de mi depengui, jo he de fer tot el possible perquè siguin complertes les Lleis socials de la República, que són les que corresponen al meu Departament. Jo crec que les Lleis socials signifiquen el mínim de drets dels obrers i el mínim de deures dels patrons, i, per tant, és en aquest sentit que jo les interpreto sempre.

En quant a l'altre aspecte, el dret d'associació, jo crec que és un dret perfectament reconegut i un dret que jo hi he de posar tot el meu esforç i voluntat i tota la meva autoritat perquè sigui reconegut a tots els obrers.

En quant a les notes o a les denúncies que em fa l'amic Fronjosà, jo li agrairia que em facilités una relació concreta a l'objecte de saber, ja d'una manera precisa, on puc dirigir-me jo, a l'objecte de procurar que no segueixi abusant-se de les Lleis i abusant-se de la bona voluntat, per dir-ho així, o de la bondat dels treballadors. Aquestes denúncies que em fa l'amic Fronjosà no em vénen de nou, perquè en diferents ocasions he hagut d'intervenir ja per a evitar que seguissin els abusos en diferents comarques de Catalunya. Aquestes seran unes denúncies més, en les quals jo li prometo que hi posaré tota la meva bona voluntat i tot el meu entusiasme, perquè ja sap l'amic Fronjosà que no tenim encara la plenitud de drets per a poder fer complir; però, no obstant, jo li prometo que si la meva autoritat, davant d'aquests fets, no fos reconeguda pels afectats, jo aleshores procuraria recórrer a aquells organismes que tenen autoritat per a imposar-se i faria tot el possible perquè les Lleis siguin complertes en la seva integritat.

El Sr. FRONJOSÀ: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Fronjosà, per a rectificar.

El Sr. FRONJOSÀ: Agraeixo les paraules del senyor Conseller de Treball i li ofereixo portar-li les dades concretes d'aquests fets que hem denunciat i de les localitats on aquests fets s'han realitzat.

Sobre la competència de Tribunals

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Rovira i Roure.

El Sr. ROVIRA I ROURE: Senyors Diputats: Per no estar presents a la Cambra ni el senyor Conseller de Justícia ni el senyor Conseller de Governació, jo prego a la Mesa que trameti la pregunta que vaig a formular, a l'objecte de què, en el moment oportú, pugui ésser contestada pels expressats Consellers. I entenc que he de dirigir-me als dos Consellers perquè en el que afecta el Conseller de Justícia, és a qui pertanyen totes aquelles qüestions que afecten a Tribunals davant dels quals s'han de promoure els recursos; però a l'ensem, entenc també que correspon al Conseller de Governació en raó que la pregunta ha estat formulada després de veure algunes comunicacions de distintes resolucions emanades del Departament de Governació, en les quals hi havia certes contradiccions respecte dels Tribunals Contenciosos Administratius als quals han de dirigir-se aquells que resultin lesionats en llurs interessos en virtut de les resolucions del Govern de la Generalitat de Catalunya.

En diferents ocasions he hagut ja de plànyer-me que una interpellació que es va fer en aquesta Cambra, en relació al traspàs de serveis de l'Administració Local, hagués tingut un truncament d'aital naturalesa, que, després d'uns quants mesos d'aquest truncament, encara no ha estat represa la interpellació i és de suposar que ja no serà mai més represa; i me n'havia de plànyer perquè, degut a això, per no

haver-hi hagut les oportunes rectificacions, no es va poder puntualitzar sobre un conjunt d'extrems que, sens dubte, d'haver continuat la interpellació, hagueren estat puntualitzats i hagueren donat lloc a què no precisés de formular noves preguntes, com en altres ocasions, i en aquesta ha estat necessari dirigir-les al Govern de la Generalitat de Catalunya.

Amb motiu d'aquella interpellació, jo preguntava al senyor Conseller Delegat on havien d'ésser promoguts els recursos contenciosos administratius després de les diverses disposicions dictades pel Govern de la Generalitat en relació a aquell traspàs de serveis d'Administració Local, i el senyor Conseller Delegat, en aquella ocasió, em contestava en forma que deia que dintre d'aquesta Cambra no convenia pronunciar determinades paraules, com podia ésser la paraula «centralisme», però, en canvi, no contestava la pregunta que jo li formulava respecte de si s'havien de centralitzar o no s'havien de centralitzar a Barcelona aquell conjunt de recursos contenciosos administratius que es poguessin entaular contra resolucions dictades pel Govern de la Generalitat de Catalunya. I com que no va ésser contestada la pregunta amb motiu d'un prec formulat al senyor Conseller de Governació en quan fou dictada una disposició per aquest Departament, consistent en els recursos possibles en contra de les penyores que es posessin als Regidors dels Ajuntaments de Catalunya, vaig tenir necessitat de preguntar al Conseller de Governació si aquells recursos que establia la Llei municipal, recursos de caràcter judicial, subsistien o no, i que, cas de què subsistissin els recursos contenciosos administratius, se'm concretés davant de quin Tribunal era precis acudir per part del reclamant. I si bé, en principi, el senyor Conseller de Governació no contestava concretament a aquesta pregunta, en unes interrupcions sortides precisament dels bancs d'aquesta Minoria — que si mal no recordo ho foren pel meu company senyor Ventosa i Calvell —, davant dels requeriments explícits d'aquesta Minoria, dic, el senyor Conseller de Governació va contestar que el recurs contenciós administratiu procedent era davant del Tribunal Provincial de Barcelona.

Si no hi hagués hagut res més, semblaria que la contestació ja estava feta; però és el cas que, amb posterioritat, han arribat a les meves mans unes resolucions, uns trasllats de resolucions del Departament de Governació, en una de les quals es diu «que contra aquella resolució procedeix el recurs contenciós administratiu davant del Tribunal Central», i en altres resolucions dictades pel Govern de la Generalitat o, en delegació seva, pels Comissaris de les distintes Comissaries de la Generalitat, es manifesta que el recurs procedeix davant del Tribunal Provincial. En conseqüència, ens trobem amb què el ciutadà que necessita promoure un recurs contenciós administratiu, perquè ha vist lesionats els seus interessos o creu que hi ha hagut lesió en els seus interessos, mitjançant la infracció d'una Llei o d'un reglament de caràcter administratiu, es troba en el cas que no sab si ha d'anar al Tribunal Contencioso-administratiu que el Govern de la Generalitat en diu Central, i que segurament es refereix al Tribunal Suprem, o ha d'anar al Tribunal Provincial Contencioso-administratiu de Barcelona o ha d'anar al Tribunal Contencioso-administratiu de l'ex provin-

cia a què afecti la resolució que hagi estat dictada. I davant d'un dubte d'aquesta naturalesa, tenint en compte que els recursos són precisament les garanties que tenen tots els ciutadans enfront el Poder públic perquè siguin observades totes aquelles Lleis i aquells Reglaments que continguin drets reconeguts al seu favor, és indubtable que és de gran transcendència que una qüestió d'aquesta naturalesa quedi plenament aclarida a l'objecte que aquests dubtes ja en el successiu no puguin existir. I així, que d'un cop sapiguem si els ciutadans aquests que creuen lesionats els seus drets han d'acudir al Tribunal Suprem de Madrid, al Tribunal de Barcelona o a qualsevulla dels quatre Tribunals que existeixen dintre les *ex províncies* catalanes, avui dintre la regió autònoma catalana.

(*Entra l'honorable senyor Conseller de Sanitat i Assistència Social.*)

Si haguéssim d'expressar el nostre parer, diríem que en bon principi democràtic, en quan s'han de donar les màximes facilitats a tots els ciutadans perquè puguin acudir als Tribunals, creiem que la solució més lògica i més natural és que fos a favor d'aquells Tribunals que estiguessin emplaçats en la circumscripció en què el servei a què afecta la resolució dictada estigui establert. Però sigui qualsevol el criteri que per part de la Generalitat es dicti, jo, a l'ensem que faig la pregunta als senyors Consellers de Governació i de Justícia, els estimaria també que es dictés l'oportuna disposició per a aclarir aquest punt plantejat aquesta tarda, es senyalés també, que ja que hi ha hagut aquesta greu confusió de la qual no en són culpables els ciutadans, sinó que, en tot cas, ha estat culpa de què no s'establís la suficient claredat, dic que, donats aquests antecedents, en dictar l'oportuna disposició d'aclariment del dubte aquí plantejat, s'establís que tots aquells recursos que haguessin estat promoguts pels ciutadans, ja fos per creure qualsevol de les tres solucions com la més viable, d'anar a Madrid, d'anar a Barcelona o a qualsevol dels tres Tribunals provincials dintre Catalunya, s'establís també que es tingués per promogut en temps i forma l'oportú recurs contenciós administratiu sense perjudici que els Tribunals on s'hagués plantejat, si segons la nova disposició del Govern de Catalunya no fossin aquells on havien d'haver acudit els ciutadans, perquè no existia aquella claredat que he dit, fos el Tribunal qui d'ofici declarés la seva incompetència, alhora trametés al Tribunal corresponent la iniciació del recurs perquè es tingués per formulat davant de Tribunal competent. Res més.

El Sr. PRESIDENT: El prec del senyor Rovira i Roure, la Mesa el trametrà als senyors Consellers corresponents.

Continuació de la discussió del dictamen de la Comissió especial sobre el Projecte de Llei relativa a la solució dels conflictes derivats dels contractes de conreu

El Sr. PRESIDENT: Havia quedat suspesa la sessió ahir tarda, pendent de la votació d'un vot particular presentat per la Lliga Catalana. Comença, per tant, la votació d'aquest vot particular. Se'n donarà lectura. (*El senyor Secretari el llegeix.*) Es posa

a votació el vot particular que s'ha llegit. Els senyors Diputats que diguin que Sí voten a favor; els que diguin NO, voten en contra.

(*Senyors Diputats que han dit NO:*)

Sr. Gassol.
Sr. Dencàs.
Sr. Armendares.
Sr. Armengol.
Sr. Arnau.
Sr. Balart.
Sr. Bancells.
Sr. Barrera.
Sr. Blasi.
Sr. Bru.
Sr. Casademunt.
Sr. Casanelles.
Sr. Cerezo.
Sr. Comes.
Sr. Companys (J.).
Sr. Dalmau.
Sr. Fàbrega.
Sr. Folc.
Sr. Galés.
Sr. Ibars.
Sr. Lluhi.
Sr. Magre.
Sr. Mestres.
Sr. Mora.
Sr. Riera.
Sr. Rovira i Virgili.
Sr. Sellés.
Sr. Sauret.
Sr. Serra i Hünter.
Sr. Soler i Bru.
Sr. Tauler.
Sr. Viadiu.
Sr. Xirau.
Sr. Comorera.
Sr. Fronjosà.
Sr. Ruiz i Ponseti.
Sr. Casanoves.
Sr. Dot.
Sr. Gerhard.
Sr. Rouret.
Sr. Companys (Ll.).

(*Senyors Diputats que han dit SÍ:*)

Sr. Abadal.
Sr. Carreres i Artau.
Sr. Duran i Ventosa.
Sr. Sol.
Sr. Tallada.
Sr. Tries de Bes.
Sr. Vallès.
Sr. Valls i Taverner.
Sr. Ventosa i Calvell.

El Sr. SECRETARI: Han votat que SÍ, nou senyors Diputats. Han votat que NO, quaranta-un senyors Diputats.

El Sr. PRESIDENT: Resta rebutjat el vot particular. N'hi ha un altre del qual es donarà lectura.

(*El senyor Secretari dóna lectura al següent vot particular:*)

«Els Diputats que subscriuen tenen l'honor de formular el següent vot particular al dictamen sobre el Projecte de Llei especial per a la solució dels conflictes derivats dels contractes de conreu:

L'article 2.ⁿ quedarà redactat com segueix :

Article 2.ⁿ Pel fet de l'incompliment, per part del conreador, durant el temps expressat en l'article anterior, de l'obligació d'abonar el preu o de lliurar la part de fruits en els contractes de conreu, el propietari sols li podrà exigir el pagament del que hagi deixat de percebre sense poder reclamar interessos, ni danys ni perjudicis.

Aquesta quantitat a percebre es calcularà segons els tipus continguts o establerts en pactes, convenis o acords posteriors al 14 d'abril del 1931. En defecte d'ells, els propietaris no podran reclamar una part de fruits superior a l'establerta en judici de revisió. Si no ha estat promogut judici de revisió, s'estarà a l'acord fet al Palau de la Generalitat el 21 de setembre del 1931; però si alguna de les parts no hi està conforme, podrà acudir a la Comissió arbitral que s'estableix en l'article 8.ª, essent requisit indispensable per a fer aquesta reclamació la consignació prèvia de la part de preu o fruits que correspongui segons les normes del referit acord de la Generalitat, el qual es portarà a efecte en tant no hi hagi resolució de la Comissió expressada.

Palau del Parlament, 26 de maig del 1933.

R. Abadal, Tries de Bes i Carreres i Artau.»

El Sr. PRESIDENT: La Comissió té la paraula.

El Sr. CEREZO: La Comissió no accepta aquest vot particular.

El Sr. PRESIDENT: Algun signant vol defensar-lo?

El Sr. CARRERES I ARTAU: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: El senyor Carreres i Artau té la paraula.

El Sr. CARRERES I ARTAU: Senyors Diputats: El vot particular que amb caràcter subsidiari presenta la Minoria de Lliga Catalana i que vaig a tenir l'honor de defensar, significa un intent de transacció, i, com sabeu, en tota transacció és precis que a l'actitud d'una de les parts que renúncia o està disposada a renunciar part de les seves pretensions íntegres, hi correspongui una actitud cosemblant de l'altra part contendent. Dic això, perquè el vot particular que ahir vaig tenir l'honor de defensar i que ara ha estat objecte d'aquesta votació nominal, representa el criteri exacte, precis de Lliga Catalana, però com es vulgui que en aquest debat mantés vegades, tant per part de la Comissió com sobretot per part del Govern, s'han fet manifestacions terminants de què qualsevol indicació, qualsevol proposta que tendeixi a escursar les distàncies i a millorar el Projecte, serà benèvolament estudiada i tal volta acceptada, és amb aquesta esperança que jo m'atreveixo a defensar aquests extrems explicant abans que tota aquesta nova fórmula referent a l'article 2.ⁿ, que, com ja vaig dir ahir, és l'article cabdal d'aquest Projecte de Llei que estem discutint, per si té la fortuna la meua explicació d'atraure la simpatia, la persuasió de tota la Cambra, també de la Comissió i molt especialment del Govern, que jo crec que ha arribat l'hora de què desempenyi el paper d'àrbitre, una mica el paper d'acostador de les parts contendents, per a veure si en un ambient de pau i de serenitat podem resol-

dre, ja que no a gust de tothom, aquest article 2.ⁿ d'una manera que porti la serenitat i la pau als esperits. És per això que, en començar, jo m'atreveria a requerir d'una manera especial al Govern perquè tota vegada que el senyor Conseller de Justícia, malauradament absent per nosaltres, encara que disculpem els motius que haurà tingut per a absentar-se, tenint en compte, dic, aquelles paraules molt concretes, molt terminants, del senyor Conseller de Justícia i Dret en fer la presentació d'aquest Projecte i del Projecte més gros, dient que aquí es tractava de fer un motllo jurídic, que el Govern tenia un pensament, que tenia una pauta, que tenia un límit i que traspassat aquest límit el Govern sabia el que havia de fer. Em sembla que tractant-se d'un article tant greu, de tanta importància com aquest, és arribada l'hora, no precisament en acabar la meua explicació, no precisament en acceptar-se o rebutjar-se el vot que ara vaig a defensar, però en el curs d'algunes altres esmenes que seran presentades al voltant d'aquest article 2.ⁿ, és precis, és necessari, és indispensable, que el Govern digui la seva paraula per a veure si en definitiva arribem a un acostament i podem entrar en un terreny francament de pau i de serenitat espiritual.

En realitat, la fórmula que presenta la Lliga Catalana en aquest vot particular és un pas més, és una accentuació més en el sentit de resoldre, ja que no és possible per una justícia estricta, per una justícia equitativa, la qüestió plantejada en aquest article 2.ⁿ. Aquest article, tal com nosaltres el presentem, té la següent estructura, que procuraré explicar amb la màxima senzillesa. Afirmem en un primer paràgraf que el propietari no tindrà dret a exigir més que el degut, ratificant una vegada més aquell detall de justícia equitativa acceptat també per la Comissió, però en uns termes que ja vaig explicar ahir, en uns termes trasbalsats, de què podrà exigir el pagament del que hagi deixat de percebre, però sense poder reclamar interessos, ni danys ni perjudicis. Crec que en aquest primer paràgraf no ha d'haver-hi disconformitats, i pròpiament no hi ha discussió. La discussió comença quan es tracta de fixar quina és la quantitat a percebre pel propietari, i que el conreador tindrà l'obligació de pagar. En aquest punt, el nostre criteri és molt clar. En primer lloc; cal atendre's als pactes, convenis i acords posteriors al 14 d'abril del 1931. Les parts, a partir del 14 d'abril del 1931 fins a la presentació d'aquesta Llei, han arranjat amistosament les seves diferències, han mort els seus conflictes; la fórmula que hagin estatut, aquesta és la que ha de regir. Potser tampoc aquí hi entra la discrepància i no hi ha motiu, per tant, de discussió, encara. Però afegim que quan no hi hagi pacte establert, els propietaris no podran reclamar una part de fruits superior a l'establerta en judici de revisió, és a dir, que en defecte de pacte establert pel propietari i el conreador regirà el que s'hagi acordat en un judici de revisió. Crec que aquest extrem de la nostra proposta no pot ésser tampoc rebutjat, no hauria d'ésser rebutjat en bons principis de seny; naturalment, no vull parlar de principis jurídics estrictes. ¿No han anat les dues parts a un judici de revisió? ¿No es

tracta d'una legalitat republicana en el sentit que està regulada per una sèrie de Decrets dictats en el temps de la República per homes que actualment formen part de la Generalitat, inclús algun de la Minoria socialista que aleshores formava part del Govern de la Generalitat? ¿Quin inconvenient hi ha en rebutjar la decisió d'aquests judicis de revisió fets en període republicà, per organismes judicials emparats pel Govern de la República i que han obrat en virtut de Decrets i disposicions establertes pel Govern de la República? Oh!, es dirà; és que es tracta d'estatuir una nova legalitat. Però, senyors, estem en un període provisional; per a establir una nova legalitat, és precis partir d'una situació donada. Aquesta situació donada és aquesta que ha tractat de regular el Govern de la Generalitat amb aquests Decrets als quals abans m'he referit.

I ve el tercer cas, el cas en què realment Lliga Catalana, després de pensar-hi, no solament amb el cap, sinó potser més encara amb el cor, ha procurat donar una fórmula, per tal d'encertar en aquest difícil assumpte. Nosaltres diem que quan no hi ha hagut pacte, que quan no hi ha hagut judici de revisió, aleshores s'estarà, en principi, a allò disposat en l'acord de la Generalitat del 21 de setembre del 1931, ben entès que si alguna de les parts no està conforme en acceptar aquest acord de la Generalitat, càpiga el recurs a la Comissió arbitral, que s'estableix en l'article 10, dictaminat per la majoria de la Comissió. Aquesta part del nostre Projecte, o del nostre redactat, crec que veritablement és la més característica, i crec que reclama un petit comentari. Pel que vaig dir ahir, tots comprendreu que el punt de vista fonamental de Lliga Catalana és apartar-se de tot allò que signifiqui una Llei d'arbitrarietat, i ahir parlava de la Llei estricta o dura, de la Llei arbitrària, que és una Llei feta per passar de qualsevol manera per damunt d'un conflicte, de vegades sense resoldre'l, gairebé sempre agreujant-lo, i una Llei inspirada en l'equitat, i ja sabeu que la Llei equitativa és aquella que té en compte, no l'home en estricta, sinó l'home en concret, aquell home de carn, de sang i ossos, pertanyent a una família determinada, amb una determinada posició econòmica més o menys falagüera, tal vegada misèrrima, circumstàncies totes, les quals s'han de tenir en compte per a l'aplicació de la Llei. Doncs bé, aquest extrem tercer facilita extraordinàriament aquesta aplicació de la Llei equitativa. Que les dues parts creguin una norma. ¿Quina norma major d'una autoritat, almenys de certs precedents autoritaris, que li dona un cert valor moral, que el pacte de la Generalitat, el nomenat pacte de la Generalitat, establert el 21 de setembre del 1931? En això, nosaltres, en redactar aquesta fórmula, ens hem inspirat en una idea de govern. El Govern presentava aquesta solució; la diferència entre la nostra solució i la del Govern, és que el Govern imposava una cosa que, amb tots els respectes, és una imposició arbitrària. Ja hem explicat l'abast d'aquest acord o pacte de la Generalitat, que no tenia més que uns defectes purament consignatius, no era una resolució en ferm; era una imposició que, per tal d'evitar les consignacions davant del jut-

jat, substreia aquesta intervenció davant dels Jutjats, i permetia als parcers pagar una part que allí s'escalonava — que el que pagava una meitat, pagués el terç, i el que pagava el terç, pagués el quart —, però la part que pagava i l'altra part que es retenia a les resultes tenia un efecte diferent. El Govern l'imposava, aquest pacte; nosaltres no l'imposem, però l'hi donem un to gairebé d'autoritat moral, gairebé d'una incitació perquè les parts s'hi aplanin, ben entès que si alguna d'elles no està conforme amb això, ha d'anar a la Comissió arbitral. Aquest és el sentit del redactat d'aquest article. S'afegeix després que per a anar a la Comissió arbitral serà precis dispositar, serà requisit indispensable, diem, fer la consignació prèvia de la part de preus o fruits que correspongui segons les normes del referit acord de la Generalitat. En altres termes, no fem més, en aquest cas, en aquest de discòrdia entre les parts, perquè és molt probable que moltes de les parts s'ajustin a l'acceptació d'aquest principi, però en cas de no ajustar-s'hi no fem més que repetir una situació molt semblant a la del 21 de setembre del 1931, en el ben entès que en lloc d'ésser aleshores els Tribunals de justícia els que ho resolguin definitivament, sigui un Tribunal que sempre té un caràcter més paternal, un caràcter més de la terra, per dir-ho així, que seria la Comissió arbitral. La Comissió arbitral que, com diu la mateixa paraula, estaria inspirada més en les normes equitatives, en el seny natural, que no per aquests principis jurídics estrictes que tal vegada podrien portar alguna conseqüència o exageració en alguna de les parts.

(Ocupa novament la presidència el senyor Companys.)

Crec haver explicat amb tota la claredat possible l'abast de la nostra fórmula, però voldria ara remarcar els avantatges que pràcticament crec que produiria la vigència d'aquest article tal com nosaltres el presentem o redactem, i voldria sortir al pas d'una primera objecció, d'una objecció que aquí s'ha repetit constantment. Es diu: Oh!, és que aquí es tracta d'una solució tallant, d'una solució que cap de les parts pugui opinar res, que se la trobin feta! Jo crec, senyors, que és un gran avantatge que les parts es trobin. Jo crec que el conflicte del camp, mentre conreadors d'una part i parcers de l'altra, siguin dues paral·leles sentimentals que no es trobin, aquest conflicte no es resoldrà mai. Es podrà trigar més, és possible que hi hagi un període de gran trasbalsament, però o una de dues, o anem a parar a una solució marxista en matèria del camp a Catalunya, i per ara ningú aquí no ha sostingut el marxisme *(Rialles en la Minoria socialista; un senyor Diputat de la dita Minoria pronuncia unes paraules que no es percebeixen.)* perquè la mateixa Minoria socialista, que amb les seves ironies vol subratllar les meves paraules, ha hagut d'abdicar de tot el seu bagatge marxista per a sostenir el seu vot particular, i ha hagut de dedicar-se a crear petits burgesos del camp.

El Sr. COMORERA: Senyor Carreres, ja vindrà la Llei grossa.

El Sr. CARRERES I ARTAU: Ja en parlarem. Però, mentrestant, heu fet de creadors de petits burgesos. O una de dues: o hi ha...

El Sr. COMORERA: No ens ofèn. (*Rialles en alguns escons.*)

El Sr. CARRERES I ARTAU: O una de dues: o s'ha d'anar a parar a una solució marxista en les coses del camp i el final d'aquesta solució marxista ha d'ésser la collectivització de la terra, o bé, si hi ha d'haver una solució de concòrdia entre conreadors i propietaris, que és el pensament de la Llei grossa, perquè la Llei grossa no està inspirada en un criteri socialista, encara que pot ésser més o menys socialitzant — aquesta paraula convindria o convindrà algun dia que s'expliqui — ...

El Sr. FRONJOSA: Exacte, exacte.

El Sr. CARRERES I ARTAU: O bé hem d'esperar que algun dia es realitzi la concòrdia entre les parts contendents. Jo us dic: Quina ocasió més magnífica, quina millor introducció a la discussió del Projecte definitiu de Llei que en virtut d'un principi que nosaltres consignem, que ho consignem com a recomanable, però no ho imposem, que les dues parts o es trobin bé amb aquest principi que fóra el pacte de la Generalitat, o, si no ho acceptem, es vegin obligats a trobar-se, però abans d'anar a la Comissió arbitral, perquè hem de creure que hi haurà algun tanteig entre les dues parts. Però una de dues: o la Comissió arbitral no serà res, o, si tingués efectivitat, ha de tenir, ha d'ésser aquella influència moral, aquella funció, diguem-ne de Jutge de pau, que és la que sol acabar les qüestions abans de formalitzar-se, en el si del mateix Tribunal. En aquest ordre de coses, aquí podríem dir aquell adagi rural: «Els homes es troben, les muntanyes no.» A més, crec que adhuc les parts contendents, abans d'arribar a la Comissió arbitral, acabarien per a arreglar-se, els arreglarien a l'antesala de la mateixa Comissió arbitral.

Jo tinc alguna petita experiència d'aquestes coses, perquè he intervingut en moltes cosetes rurals, cosetes des del punt de vista que es vulgui mirar, des del punt de vista dels pobres terrassants interessats. La quantia no era grossa, però per a ells era extraordinària. I us puc dir que per l'experiència i la simpatia que hagi inspirat, en part per raó de la meua professió d'advocat, «in partibus infidelium» en molts d'aquests casos, perquè he intervingut, he actuat gratuïtament i amorosament, però us puc assegurar, puc donar paraula d'honor, de què conflicte entre terrassà o entre algun propietari en què jo he intervingut, us asseguro que he tingut sempre la fortuna d'arranjar-lo; primer, perquè no he fet d'advocat, que tan agrada als senyors socialistes, i segon, perquè he actuat com a Jutge de pau. Jo tinc la plena confiança de què moltes d'aquestes peticions controvertides, o no arribarien a la Comissió arbitral, o en la mateixa Comissió, abans de tenir una iniciació, la qüestió quedaria arranjada. Tots tenim l'experiència del que passa en les coses de pagesia, que de vegades un assumpte que es presenta amb tons vertaderament difícils i en termes gairebé irreductibles, amb una petita recomanació al Jutge municipal — jo ho he fet moltes vegades — dona molt bons resultats. (*Rumors i rialles.*) En certs casos, els pagesos són sumament puntil·losos i, de vegades, en ocasions discuteixen coses que obliguen el que l'escolta a carregar-se de paciència. Doncs bé, en aquests casos,

jo els he dit que anessin al Jutge, que ben segur s'arranjaria. He lliurat una petita carta al Jutge, i en l'acte de conciliació tot ha quedat arranjat. (*Rialles en la Majoria i Minoria socialista.*)

Nosaltres presentem una fórmula, l'objecte de la qual, la finalitat de la qual és el que podríem dir espurgar tot aquest article 2.ⁿ de tota arbitrietat, de tota imposició, del que significa haver-se pres una de les parts la justícia per la seva pròpia mà. El nostre objecte és purificar aquest origen, de manera que no hi hauria d'haver cap inconvenient de què inclús s'establís que la Comissió arbitral no entrarà en el fons de l'assumpte sense abans haver intentat una conciliació. És a dir: posar per davant la funció de pau, sense arribar a discutir la qüestió de fons, salvant que en aquestes gestions, que en aquesta funció de pau, fracassessin el President de la Comissió arbitral o els seus membres. Nosaltres creiem que no hi hauria d'haver cap inconvenient en què es millorés aquest Projecte en aquest sentit, dient que abans d'entrar en el fons de l'assumpte s'exigirà, es procurarà per a tots els mitjans una conciliació. També podria ésser millorat aquest Projecte d'article 2.ⁿ de moltes altres maneres. Nosaltres no en fem qüestió tancada, d'això, perquè creiem que és l'esperit de la Minoria, a la qual tenim l'honor de pertànyer, no fer qüestió tancada, de què precisament aquest principi que podríem dir de respecte al pacte de la Generalitat, a l'acord de la Generalitat, fóra substituït per un altre principi: un 75 per 100 i si es vol el 50 per 100. Nosaltres no en fem qüestió tancada, d'això, el que no volem és la imposició arbitral. De manera que en aquest sentit crec que podríem arribar també a un apropament. I també hi podrien haver altres possibilitats: una apel·lació al just límit; i en aquest punt sou vosaltres els que heu de dir l'última paraula, que a nosaltres sempre ens trobareu en situació de sincera concòrdia en aquest punt, torno a repetir, perquè crec que és aquest el nostre punt, que tota idea de justícia empresa per la pròpia mà, que tota idea d'imposició, encara que sigui feta per la mateixa Llei, responen potser aquest origen una mica inadmissible, està basada en la violència del fet; i tot el que sigui purgar aquest vici d'origen amb tal de què s'atengui aquestes suggerències nostres, presenten formes, que per part nostra creiem que podrem arribar a una concòrdia. Ja us hem dit que aquest redactat, més que amb el cap nosaltres l'hem pensat i l'hem redactat amb el cor.

Però crec que he de fer una altra consideració o afirmació: Quan nosaltres proposem aquestes fórmules, ho fem inspirats en un alt sentiment polític, i per això ens hem adreçat especialment al Govern, perquè creiem que el primer interessat en acceptar aquesta avinentesa de concòrdia ha d'ésser el Govern, perquè nosaltres tenim la convicció que tota altra fórmula que no descansi en el pacte o en l'acceptació voluntària, encara que sigui a manera de transacció, d'una solució que remati els fets passats, tota solució de qualsevol altra classe que tingui aquesta classe arbitrària, dificultarà enormement, no sols l'elaboració de la fórmula definitiva o del Projecte definitiu sobre qüestions de la terra a Catalunya, sinó que dificultarà enormement tota l'acció del Govern

per a fer complir el que ara s'acordi, en relació a aquesta Llei. I és aquest un dels punts, un punt sobre el qual jo em permetria fer unes consideracions sobre el que podríem dir el subjecte que ha de rebre l'execució d'aquesta Llei; el subjecte al qual es refereix la Llei ha d'ésser el que amb la seva voluntat l'ha d'executar.

Si no fos una cosa pedant — i a mi la pedanteria és el vici que més em repugna, perquè sóc home anti-intellectualista —, si no fos la pedanteria, em permetria distreure-us, entretenir-vos i potser instruir-vos uns breus moments per a exposar unes brevíssimes consideracions o recollir unes breus observacions sobre la psicologia de la nostra gent de pagès, perquè aquí, senyors, s'han dit coses veritablement extraordinàries, aquí s'han dit coses que, com no sigui per mitjà d'un miracle social, no es poden realitzar. Aquí s'ha donat per sentat que amb l'adveniment de la República la gent de pagès ha sofert una transformació, de tal manera, que en l'espai de dos anys aquesta classe tan respectada i tan estimada per a nosaltres, es troba en unes condicions i ha fet un miracle que solament una llarga educació, tan sols unes quantes centúries; poden arribar a canviar i a donar-hi una altra pauta, una altra forma i una altra constitució. Jo vaig recollir unes observacions escadusseres, però interessants, del senyor Serra i Moret, que quan no es recorda que és marxista resulta un dels homes de més sentit comú d'aquesta Cambra.

El Sr. COMORERA: S'en recorda sempre.

El Sr. CARRERES I ARTAU: El senyor Serra i Moret, que coneix el problema de la vida del camp per una sèrie de raons que jo no he de dir i que té la col·laboració d'una esposa il·lustre que ha fet serioses investigacions sobre l'ànima pagesa, el senyor Serra i Moret ens ha dit coses interessants que jo recullo i que el meu desig fóra de ratificar i tal vegada completar.

El nostre pagès no té res a veure amb el pagès de Castella, ni amb el d'Extremadura ni amb el d'Andalusia.

Senyors, jo tinc referències molt fresques del que passa a Extremadura, tinc referències fresques per un enginyer agrònom que ha actuat amb motiu de la implantació de la Llei agrària i sé que el pagès d'Extremadura diu el següent: Nosaltres treballar? No, fins ara hem treballat; que treballi l'amo i que se'n dobli el jornal. (*Rialles en la Majoria i Minoria socialista.*) Aquesta és la tesiura del pagès d'Extremadura, aquesta és la tesiura del pagès d'Extremadura, (*Continuen les rialles.*) però jo no vull fer aquesta ofensa al nostre pagès, no vull creure que, cap, pensi el mateix.

Un Sr. DIPUTAT: Ni els d'allà tampoc.

El Sr. CARRERES I ARTAU: No hi ha cap pagès a Catalunya que tingui aquesta ideologia.

El Sr. FRONJOSA: N'han abusat, l'han enganyat. (*Rialles.*)

El Sr. CARRERES I ARTAU: Llegiu el llibre del notari Diaz del Moral, que és un treball d'investigació de primera mà, i veureu algunes d'aquestes coses, i si en teniu algun dubte demaneu a la Presidència que em permeti posar un apèndix documental al meu discurs perquè es publiqui al DIARI DE SESSIONS i prego al senyor Pre-

sident de la Comissió que quan tingui algun lleure el llegeixi.

El Sr. GALÉS: Amb molt de gust.

El Sr. CARRERES I ARTAU: Jo dic, senyors, que l'actitud del nostre pagès, que la psicologia del nostre pagès, és una altra cosa. El nostre pagès no coneix el règim de l'assalariat, tal vegada perquè a Catalunya la terra sempre ha estat ben repartida, i, sempre, en lloc d'estar aplanat per l'extensió territorial, s'ha sentit abraçat, comprès per ella, i sempre ha sentit la possibilitat de fer-se-la seva. És un punt de mira territorial que explica moltes coses. El pagès de Castella està posat en una extensió immensa, sense la masia, i és un home que d'una manera gairebé panteística queda absorbit per la terra, mentre que el nostre pagès, amb la seva masia i amb la terra que pot voltar en un dia, sempre sent la possibilitat d'atraure-se-la, i és un fet aquest que us podria demostrar de mil maneres l'afany, el desig de propietat que té el nostre pagès, fins el punt que jo crec que si s'havia de condensar en una fórmula aquest esperit de la nostra pagesia davant del problema que ara hem de resoldre, es podria traduir dient que el nostre pagès té fam de propietat, té fam de terra. (*Rumors en la Minoria socialista.*) És una aspiració molt legítima. Ja en parlarem, perquè gràcies a aquesta fam territorial, hem trobat sempre en la nostra pagesia el principi de sustentació de tot el poble de Catalunya. I no és que sigui solament una fam territorial, sinó de propietat. El pagès sent no solament la propietat immòble, sinó que sent també la propietat mòble i per això el pagès no creu en títols del Deute ni en valors i els seus guanys els inverteix en adquirir bestiar, en comprar una terreta, una finqueta, si a tant arriba. Però aquest fet de la propietat mobiliària, que és un fet molt important hi troba la seva successió i el seu complement en l'afany de propietat territorial.

Jo no sé si algú de vosaltres ha assistit a un tanteig de capítols matrimonials, com jo he intervingut, però és probable que molts de vosaltres conegueu l'obra de Ramon Vidal: Vidales, passant de notari que traspassava a l'escena el que havia vist en la realitat de la seva notaria, en una obra titulada *A cal notari o capítols matrimonials desfets*. Jo he vist trencar capítols matrimonials per l'afany de possessió mòble o immòble. He d'observar el fet que els nostres pagesos observen d'un manera rigorosament pura, d'una manera estricta, la institució de l'hereu i, en virtut de la confiança que alguns m'han dispensat consultant-me en testaments i capítols, sobretot en testaments, m'ha cridat un xic l'atenció la qüestió de les legítimes, donant-se el cas que àdhuc amb fadrins externs, on no hi havia cap idea de postergació ni eliminació, hi havia en canvi la tendència a tallar curt, i havia de dir jo que no tallessin tan curt i que fossin un xic més benèvols amb els fadrins externs. És un sistema successori lligat a l'afany de possessió mòble i immòble. He fet aquestes observacions perquè jo crec que ni la monarquia, ni la República, ni la Dictadura, ni qualsevol altra fórmula extrema que ara vingués, ha canviat aquesta psicologia fonamental de la vida a pagès, i com que jo crec que la política

és sempre una cosa adjectiva i ha de tenir present el legislador les condicions dels ciutadans que han de complir les Lleis, tota vegada que aquí es repeteix que aquesta és una Llei de pau, de concòrdia, de pacificació dels esperits i s'assegura que dictada aquesta Llei el pagès deposarà la seva actitud i tornarà enrera i no desitjarà més que el que li correspon, jo tinc per a mi una opinió ben personal, però ben fonda, de què si s'aprova aquesta Llei s'agreuja la situació mental dels pagesos i el que és una virtut, amb alguns ribets de defecte, com són la gasiveria i el que podríem dir un cert egoisme, però en definitiva respectable, jo tinc por, repeteixo, que amb una Llei d'aquesta naturalesa, una Llei de gangues podríem dir, aquell home que sap que s'ha compromès a pagar de moment el 50 per 100 però que un altre dia sap que ha de pagar l'altre i ara li diuen «d'allò, res», jo tinc por que traspasarà el límit d'aquest egoisme, i aquest pagès tan honest, tan gasiu que de vegades es deixaria penjar per un cèntim, com es diu vulgarment, però tan honest que no vol sinó allò que és seu, que diu que allò mal adquirit no fa profit; jo tinc por que aquesta Llei produeixi un efecte pernicios, un efecte antidinàmic i l'ajudi, es vulgui o no es vulgui, per allò d'haver-li presentat la ganga en una safata legal, a traspasar aquell límit. ¿I com ho fareu vosaltres amb un pagès que hagi passat aquests límits d'honestedat per arribar a un tipus nou de pagès, de pagès desaprensiu, un tipus de pagès de rampinya? Senyors, jo crec que és qüestió de pensar-hi i de no malmetre aquesta classe pagesa, que jo crec que tota la Cambra, sense distinció de matisos, cadascú observant la seva ideologia, però respecte del qual nosaltres tots professem una sincera estimació, perquè tots aspirem a millorar la seva condició legal, vosaltres revolucionàriament, nosaltres dintre dels motllos legals.

Que el que jo en dic aquesta safata de plata, aquesta safata legal amb què li presentareu la Llei al pagès, és una veritat, ah!, jo vull documentar-ho això; jo vull documentar-ho. Aquí jo tinc un rebut, com en podria presentar molts, que diu el següent: És un rebut fet per un pagès del Lluçanès. Diu: «L'abaix firmat, Tal, lliura al senyor Tal... (*Rumors als bancs de la Majoria i Minoria socialista.*) Si hi ha algun dubte el llegiré, però m'obliguen aquí... (*Diversos senyors Diputats diuen: "No, no!"*) Jo el poso a la disposició de la Cambra i de la Comissió; el rebut és autèntic. Diu: «L'abaix firmat, Tal, masover del mas tal, del terme municipal de Lluçanès (ja havia dit que era del Lluçanès), propietat del senyor Tal, lliuro al meu amo el senyor Tal, tants sacs, ect., per la meua última i acabada anualitat de cultiu, com import de la meitat del valor abans esmentat, o sigui el 50 per 100, a compte del que es resolgui en el fall de l'expedient de revisió que el subscrit parcer té sol·licitat i pendent, quedant el restant 50 per 100 en poder del subscrit, sota la meua responsabilitat».

El Sr. GALÉS: Qui l'ha fet aquest rebut, qui l'ha escrit aquest rebut, si us plau?

El Sr. CARRERES I ARTAU: El parcer.

El Sr. GALÉS: Ell mateix?

El Sr. CARRERES I ARTAU: Hi ha tes-

timonis. I només pel fet d'haver-lo firmat hem de creure que no serà pas tan poca-solta de firmar una cosa que ningú no l'obligava a fer-ho.

El Sr. GALÉS: I els abusos de confiança?

El Sr. TRIES DE BES: Abusos de confiança amb dos testimonis, ja està bé!

El Sr. CARRERES I ARTAU: Posat ara en el cas de què s'aprovi la Llei, aquest home, que sota la seva paraula d'honor, que fent honor a la seva tradició de classe, sent allò de la «paraula de rei», se'l posa en la tentació de marcar a això i que sap que no és per un cas de força major, sinó que la Llei li porta la ganga en una safata; ¿què en volem fer d'aquest home, després? ¿Creieu vosaltres que aquest home que ha perdut ja l'hàbit del propi control de l'obediència a la Llei justa, serà l'home més apte per a rebre amb obediència ciutadana la nova Llei que fem?

El Sr. GALÉS: En farem un propietari. (*Rialles.*)

El Sr. CARRERES I ARTAU: Aquí no fem bromes, senyor President de la Comissió!

El Sr. GALÉS: No, no és broma, és ben seriósament; en farem un propietari.

El Sr. CARRERES I ARTAU: Però hi ha més, senyors, hi ha més. En algunes comarques, entre elles el Lluçanès, hi ha aquesta pràctica, que és clar es tradueix en un conreu consuetudinari respecte al qual no hi ha res escrit, una pràctica estesa en altres llocs de Catalunya, que se'n diu les *artigues*—allí en diuen les *rompudes*—; la part de les comarques del Montseny i de les comarques del Gironès en diuen *artigues*. En aquests contractes el propietari deixa arrencar una extensió de bosc a aquells que li demanen—generalment hi ha molta demanadissa—i aquest contracte dura quatre anys i un de transitori. En definitiva, a canvi d'haver fet una arrencada de boscos, el parcer o, més ben dit, el rompedaire o l'ortigaire, té a rebre una part de fruit, deixa una petita part a l'amo i les palles queden pel bestiar. Dura això quatre anys complerts i, en arribar a l'últim any, al mes de novembre, l'artigaire fa balanç, però a l'arribar el març damunt del blat mateix es fa la trepadella. La trepadella ja la fa l'amo, perquè se sobrentén que aleshores ja l'artigaire deixa la pessa. La trepadella ja és de l'amo i, feta la trepadella, l'altre cull el blat i ja ha acabat el contracte.

Doncs bé, des de que s'ha començat a parlar d'aquesta Llei de conflictes, des de que saben que aquí hem d'arreglar aquestes coses, s'ha donat un cas molt curiós, i és que l'artigaire, el rompedaire, que havia deixat això, que ja se n'havia anat, que, per tant, ja havien deixat l'amo amb la seva trepadella que li pertanyia, han tornat allí en colles, a mà armada, i a l'entrar han dit a l'amo: «Aquesta trepadella ja us la pagarem, però volem tornar a la terra.» L'amo els diu: «No, perquè a mi el que em convé no és la trepadella, és la terra. Està acabat el contracte.» — «Oh, no sé que dir-li.» — I efectivament, amb pistoles, han anat allà, s'han possessionat del camp, han enterrat la trepadella per a fer-ne fems i, mira!, una altra vegada tornarem a empalmar, amb l'esperança de què allò ha d'ésser així. I perquè no creieu que estic exagerant, aquí veureu un cas molt singular — també poso el document a

disposició de la Comissió i de tota la Cambra —. Un d'aquests artífices, acabat ja el termini dels cinc anys, es dirigeix a l'amo i li diu si voluntàriament li vol deixar tornar a fer una collita, ben entès que ell ja ha acabat el contracte i que, com que ha acabat, després ja se n'anirà. Diu així el document, perquè val la pena de què sapiguem com la gent ara es va a jugar la seva consciència o es va a vendre materialment a aquest nou diable, que és aquesta ganga que vol dir la Llei que nosaltres estem elaborant:

«Molt volgut amic i amo» (*El senyor Comorera fa una interrupció que no es percep.*) Senyors, que parlo de coses molt serioses. Nosaltres ahir vàrem escoltar un discreteig purament electoral de la Minoria socialista amb el senyor President de la Comissió, que va durar hora i mitja, i amb tota impossibilitat vàrem sentir tot això i no vàrem interrompre; de manera que jo demano al senyor Comorera — que té, per altra banda, dots recomanables i que sempre li han estat reconegudes — que faci el favor de deixar-me explicar segons el pla que nosaltres...

El Sr. PRESIDENT: La Presidència vetllarà pel dret de la V. S.

El Sr. CARRERES I ARTAU: Perdoni el senyor President; té tota la raó el senyor President.

El Sr. PRESIDENT: No, si és molt natural que la V. S. hagi replicat...

El Sr. CARRERES I ARTAU: Tinc dret a queixar-me, perquè...

El Sr. PRESIDENT: Bé; però ara, pel mateix, i perquè la Presidència exerceix les seves funcions, jo em veig obligat a recordar a la V. S., que ha consumit doble temps del fixat per a la defensa dels vots particulars. Pot continuar la V. S.

El Sr. CARRERES I ARTAU: Estic acabant.

El Sr. PRESIDENT: Pot continuar el senyor Carreres i Artau.

El Sr. CARRERES I ARTAU: M'atenc a aquesta benevolència i advertiment del senyor President; si creu que he d'acabar...

El Sr. PRESIDENT: No, no; és molt interessant el que ha estat dient; pot continuar.

El Sr. CARRERES I ARTAU: Moltes gràcies. Doncs bé, seguint aquesta carta, que havia acabat aquest contracte d'artiga, diu: «Senyor Tal. Molt volgut amic i amo: Com a parcer us demano si voleu concedir-me, per el darrer any de conreu, permís per a sembrar únicament aquella peixa o camp segat que un servidor hi tenia xeixa; allà a Clarà, al costat del camí del molí de la Coma a Santa Eulària, tocant cuasi al terminal de Gonjans; que té d'extensió poc més d'una quartera. Ja reconec que per mi ha acabat completament el dret de poder-hi tocar ni conrear res més, segons el convingut.

La sembraria de xeixa, aquesta tardor i l'any vinent després de segat, la deixaré a la vostra disposició, sense tocar-hi res més, deixant-ho tot acabat. Al mateix temps, perquè vós pogueu tirar-hi trepadella pel febrer vinent a sobre del sembrat, car ja ho renuncio des d'ara. Us demano aquest favor, tenint en compte que fa dos anys, quan hi tenia patates, vaig portar-hi una regular femada.

Molts records de vostre amic i s. s.»

Aquest document és del 17 de juliol del 1931, i tots haureu de convenir que aquesta expressió té tota la sinceritat d'una ploma i d'una redacció

de pagès. Doncs bé, el propietari va accedir; aquest home va semblar; després, del sembrat, tal com deia ell, va fer la trepadella; però ha vingut aquesta Llei d'arranjament de conflictes, que pel vist ve semblant una Llei de remissió de concupiscències, i quan ha vingut l'hora aquest home diu: «No, no m'en vaig perquè em diuen que això ha d'ésser meu». I aquest home no se'n va, de manera que aquest home és un home que ha traspassat aquell límit d'honestetat a què abans em referia, i que és una de les principals virtuts de l'ànima pagesa. Però hi ha un darrer document, i si la Presidència, que és tan benèvola amb mi, m'ho permet...

El Sr. PRESIDENT: La Presidència té un excés de benevolència.

El Sr. CARRERES I ARTAU: És molt interessant, és un document recent que s'ha fet circular, que és tan expressiu, tan característic, que pel vist hi ha una conxorxa pagesa, un punt de vista col·lectiva pagès, que creu que aquí nosaltres no som res, que nosaltres podem passar unes hores més o menys divertides, cobrant dietes, fent les Lleis quan ens vagui, però que els que fan les Lleis, inclús estableixen un procediment — no som nosaltres, sinó ells —, inclús hi ha tota una sèrie de terminis comminatoris. Permeteu-me que us el llegeixi perquè està circulant per la comarca de Santa Coloma de Farnés. Diu el document, que porta la marca l'etiqueta del Sindicat Agrari de la Comarca Colomenca: «Distingit senyor: Ens complaem en assabentar-li la constitució del nostre Sindicat, quina entitat tindrà per objecte arribar, dintre el respecte a la Llei» — per ara la cosa va bé — (*Rialles*). «a una entesa amb vostè i demés propietaris — per ara també va bé, el que ja no va tan bé és el que segueix — «que sigui més beneficiosa pels masovers — jo crec que hauria d'ésser beneficiós per tothom — «evitant, si pot ésser, haver de recórrer a altres mesures de caire judicial per les quals, no obstant, ens trobem preparats» — bé, això potser també va bé; però anem seguint —. «Desitgem que desapareguin d'una vegada per sempre, els anacrònics pactes a mitges, substituïnt-los pel que fa al bestiar, en la proporció de quatre parts.» — Pel que fa al bestiar, de manera que aquesta Llei s'avança a la Llei grossa, perquè la Llei pecuària ha de venir després —. «L'acceptació o refusament d'aquestes bases els agraiem ens sigui manifestada en un plaç de quinze dies, a comptar de la data, passats els quals obrarem en conseqüència.»

El Sr. RUIZ I PONSETI: Ara ja no va bé! (*Rialles*.)

El Sr. CARRERES I ARTAU: M'agrada que ho diguin els socialistes. (*Més rialles*.) «Confiant serem atesos en la nostra demanda, i a més fent-li avinent que per a tractar, modificar, etc., resten s. s. El Sindicat Agrari de la Comarca Colomenca». De manera que després d'un document tan expressiu, d'una sinceritat tan corpedora, d'una efusivitat legislativa tan temptadora com aquesta, crec que nosaltres gairebé sobrem. Senyors, he acabat, i nosaltres que, com deia abans, vàrem presenciar ahir aquell torneig preelectoral entrè el senyor Comorera, el Partit

Socialista, que es dedica a fer de fe d'errates de l'Esquerra Republicana de Catalunya, nosaltres varem permanèixer impassibles davant d'aquest discreteig, perquè nosaltres podeu ben creure que en aquest assumpte, la qüestió dels vots no ens tempten. (*Rialles*.)

Un Sr. DIPUTAT de la Majoria: No, és clar!

El Sr. CARRERES I ARTAU: No ens tempten, per una raó elemental; primer, perquè no els tindriem. (*Més rialles en la Majoria*.) Em sembla que sóc ben franc. Això no vol dir que no els cerquem, però crec que no els tenim. És possible que la meua Minoria em digui que peco d'indiscret. Deixeu-me ésser indiscret per a arribar al que en podríem dir la *moraleja* d'aquesta explicació. No els tenim i no els cerquem ara, no renunciem a tenir-los un altre dia, (*Rialles i rumors en la Majoria*.) però podeu estar amb la plena seguretat que quan nosaltres ens hem pres, no la molèstia, sinó el deure, d'estudiar a fons aquest problema greu de la terra, no és la qüestió dels vots ni d'un horitzó electoral més o menys falaguer el que mou la nostra santa passió, (*Rialles en la Majoria*.) que també li posem en aquest assumpte. Jo no he emprat aquí, ni enlloc, el nom de la Pàtria, que crec que, com el nom de Déu, no s'ha d'usar endebades. (*Rialles en la Majoria i Minoria socialista*.) Jo recomano a tota la Cambra i recomano a la Comissió i sobretot recomano al Govern que si aquesta modestíssima indiscreció, si aquesta fórmula que nosaltres presentem per a condensar aquestes aspiracions tenen alguns punts viables, ens feu l'honor, no a nosaltres, sinó a Catalunya, de posar-hi el vostre esment, la vostra atenció i el vostre cor, en el ben entès que qualsevulla modificació que tendeixi a millorar, però que conduïxi a la concòrdia, trobarà la plena acceptació per part d'aquesta Minoria.

Un Sr. DIPUTAT de la Majoria: Amén.

El Sr. CONSELLER de Cultura: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Conseller de Cultura.

El Sr. CONSELLER de Cultura: Senyors Diputats: Deixaré que contesti el discurs que acaba de fer el meu estimat company doctor Carreres un membre de la Comissió, però com sigui que en començar ell el seu discurs ha dirigit amb insistència un prec a aquest Govern i el doctor Carreres ho fa sempre amb una amabilitat tan gran que obliga, abans de contestar al membre de la Comissió vull dir, primer per a correspondre l'amabilitat amb què ell ha fet la crida al Govern i segon perquè no quedés surant per aquí a la Cambra ni fora d'aquí que el pensament del Govern no ha estat definit, perquè ell demanava amb paraules precises que el Govern definís quin era el seu pensament, li diré només que jo m'alço per afermar el pensament del Govern, que ja ha estat manifestat amb insistència aquí per part del Conseller Primer i per part del Conseller de Justícia, tots dos absents de la Cambra, en defensa dels drets de Catalunya i en compliment dels seus deures; m'alço per a dir i afermar el que ells varen dir aquí, i és que el pensament del Govern és, naturalment, el pensament de la Comissió. Si no fos així, com ja va dir el meu estimat amic Pi i Sunyer, el

Govern no fóra en aquest banc. El pensament del Govern és el pensament de la Comissió, i així, respecte a la crida del doctor Carreres al Govern dient que poséssim el nostre esforç, l'esforç del Govern, per a posar concòrdia entre les dues parts que discuteixen, li he de dir que si hi posés els esforços jo fóra, naturalment, per a defensar la fórmula de la Comissió, i si treballéssim per aquest acostament fóra treballar perquè el doctor Carreres i Artau i els seus s'atansessin, és a dir, acceptessin la fórmula de la Comissió, que és la fórmula que sempre ha defensat el Govern.

El Sr. BRU: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Bru, per la Comissió.

El Sr. BRU: Senyors Diputats: El doctor Carreres, en començar, es planyia que no hi hagués aquí el Conseller de Justícia i Dret perquè semblava que li havia promès, en unes manifestacions que havia fet, que fóra possible un acostament, i aquest acostament, que dit sigui en veritat, ja s'havia tingut, ja s'havia manifestat, que quasi estava condensat, que quasi estava condensada, que es palpava dintre de la Comissió, a mi em semblava ara, en el transcurs del discurs del doctor Carreres, que s'anava allunyant, perquè indiscutiblement ens anàvem separant en el moment del que era objecte exacte d'aquest article. Jo no podré seguir-lo ara, perquè també empraria dues o tres hores contraopinant sobre totes les coses que ens ha manifestat aquí. Referent a aquesta carta del Sindicat de Santa Coloma, el nom del qual ha volgut donar el senyor Carreres, però en canvi s'ha descuidat de dir-nos el d'aquelles persones benefactores, que convindria que es fessin ben públiques, que donen la mà al pagès, que potser fan escriure una carta a aquell artigaire dient-li que li donaran un any més la terra, però en contraposició al qual podria dir cinquanta mil propietaris més que han desposseïdonat de la terra molts individus i moltes famílies que la tenien d'una manera secular i que la necessitaven per a viure. Jo podria dir que davant d'aquell rebut del pagès del Lluçanès en el qual es reconeixia que es reservava el 50 per 100 a resultes de la legislació futura, si aquest home ho feia de bona fe, es podria mantenir això, si ho feia de bona fe a resultes de la legislació futura pot ésser aconsellable, però també hi han molts altres propietaris que no han admès de cap manera el 50 per 100, i hi han molts altres que no solament no l'han admès, sinó que han instat judicis de llançament, uns per manca de termini, altres per manca de pagament i altres per causes criminals, és a dir, que si poguéssim nosaltres conjuminar l'acció d'aquell bon senyor, el nom del qual ens ha estat dit, amb aquella acció conciliatòria de la qual ens parlava la V. S., potser no ens trobaríem en el cas que ens trobem. Si tots haguéssim vingut amb aquest afany de solució i de conciliació, els nostres pagesos, els nostres bons pagesos, dels quals ha fet l'elogi la V. S., es mantindrien en una situació expectativa confiant que la nova Llei els donarà solució, però és que ells es troben apressats i contra un cas que haguem pogut trobar d'un propietari que respecte a l'artigaire aquella continuació d'un any només, hi han cinquanta mil propietaris que els hi prenen la terra; contra el cas d'un home que accepta que li paguin el 50 per 100 a resultes de la revisió, n'hi han dos-cents mil que

no han volgut saber res ni han volgut pactar; i contra l'exemple aquell conciliatori que em donava el doctor Carreres, del qual ha estat possible fer una recomanació a un jutge, nosaltres, que no els podem recomanar res, hem de dir que els Jutges han actuat dues-cents mil vegades d'una manera parcial a favor del propietari.

Però com sigui que en aquests casos no el puc seguir, perquè no acabaríem, ja que jo podia esmentar-li també molts exemples, podria parlar-li en el mateix Lluissanès de l'exemple d'un propietari que no solament no s'avé a admetre un 50 per 100, sinó que fa anar la Guàrdia civil al camp, obliga al camperol a collir el blat de moro, obliga a carregar-lo en un carro, i, fusell en mà, es fa portar la collita tota a casa seva i li dona la part que vol; però no entrem en això, entrem únicament en el que és exemple d'aquest article, que potser no té més diferències, com ja deia ahir, que la qüestió de determinar quina solució es dona als conflictes. Avui, amb l'admissió de l'esmena presentada per Lliga Catalana que dona dos aspectes completament diferents a la solució de què aquest 50 per 100 es reservés del que resolgui la nova Llei, pel que fa referència a les collites futures i la solució tallant en quant fa referència a les solucions passades, em sembla que ja és un motiu d'acostament, que ja demostra que per part de la Comissió no hi ha un criteri clos, tancat, de no voler admetre cap suggestió, però sí diem que admetem aquesta part de revisió en haver de recórrer a les Comissions arbitral, aleshores, si s'admet, s'ha d'admetre per a tothom, perquè aquest tracte d'igualtat que volien no hi fóra, sinó que hi haurien senyors que podrien estar a resultes del que passi aquí i hi hauria una altra colla de ciutadans i pagesos de Catalunya que veurien que el seu problema no podia ésser resolt. Si volem que les coses continuïn de la mateixa manera, que paguin, quan molts no poden dipositar la totalitat perquè no tenen diners, perquè quan s'han agafat a una situació enèrgica no ha estat perquè estiguessin emparats per la Llei, sinó, molt al contrari, ha estat la fam que els ha portat a això. Jo vull admetre que hi han casos excepcionals, potser el 50 per 100, que poden resultar un abús, però n'hi han molts altres, hi han molts casos en què per regla general és al revés, que aquell parcer que avui dia paga les mateixes parts que pagava el 14, l'explotació de la terra li costa molt més i la part que lliura té molt més valor i, per tant, surt doblement perjudicat, i això sembla que no es vulgui tenir en consideració.

Però, en fi, com sigui que nosaltres ja hem accedit, hem transigit, hem admès tot allò que podíem admetre i definitivament en l'article tal com es presenta avui ja restringim, ja assenyallem únicament i exclusiva el temps en l'article 1.ª i en l'article 2.ª quan parlem de què es tracta de tots els conflictes que s'hagin presentat fins a la promulgació d'aquesta Llei, i en el mateix article, quan donem la garantia de què la solució a donar per a les collites vinents, és una transacció amb el que la V. S., la Minoria de Lliga Catalana, proposava, per acabar d'una vegada, no ho acabarem si tornem a reviscolar, si tornem a remoure una cosa que ja no ha estat acceptada per

endavant, quan el pacte de la Generalitat comença per no ésser admès pels propietaris, i si nosaltres em transigit ens hem acostat per una banda, les VV. SS. s'han d'acostar per altra, amb aquest esperit de concòrdia, amb aquest esperit d'equitat que tant es demanava, perquè parlem un llenguatge que sembla diferent en quant el concepte de l'equitat i de la justícia. Les VV. SS. veuen aquest concepte des del punt de vista dels propietaris; altres senyors des del punt de vista dels treballadors, i nosaltres el veiem des del punt de vista de la justícia social que s'ha d'aplicar. Cadascú, cedint pel seu costat una mica, és a dir, que no es tracta de què els propietaris hagin de cedir fins a baix ni de què els treballadors vulguin anar fins amunt, sinó que s'ha d'establir un nivell. I si per part nostra donem l'exemple, jo espero que tots haurem de cedir procurant no allargar injustificadament una cosa que el poble de Catalunya està esperant. Per abreujar tant com sigui possible i tota vegada que ja hi ha una part de satisfacció, passem de ple a la discussió de l'article 2.ª tal com queda redactat ara. Jo, doncs, en nom de la Comissió dic que aquest vot particular no pot acceptar-se.

El Sr. CARRERES I ARTAU: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Carreres i Artau, per a rectificar.

El Sr. CARRERES I ARTAU: Breument, primer per agrair al meu estimat i antic amic, i crec que col·laborador, senyor Gassol, avui President de Cultura, les amables paraules amb què ha correspost a l'allusió que aquest Diputat ha fet al Govern. El senyor Gassol s'ha remès a les paraules pronunciades pels senyors Consellers de Justícia i Dret i Conseller Primer, i ha dit que, de conformitat amb aquestes paraules, el Govern estava amb el criteri de la Comissió. Jo he de fer avinent al senyor Gassol, que, si no estic equivocat, no sé si fou el senyor Conseller Primer el darrer dia, que va dir que hi ha un període encara de modificacions probables, i com sigui que estem discutint el punt culminant d'aquest Projecte i realment és aquí on hem de veure les bones disposicions del Govern i també de la Comissió, jo em faig la il·lusió que aquestes paraules del senyor Gassol no tanquen de cop aquesta discussió, i que, amb el marge de temps que encara ens resta per a la discussió d'aquests primers articles, se'ns dona també un marge de confiança per a creure que podrem arribar a una solució pacificadora que, per part nostra — ho torno a repetir —, consisteix en què no es tracti de cap imposició que tingui un vici d'origen, i que, sigui el pacte de la Generalitat, sigui inclús el 50 per 100,...

El Sr. BRU: Ja ho és.

El Sr. CARRERES I ARTAU: ...sigui un 75 per 100, el cas és que això que sigui acceptat per les parts, encara que sigui a tall de transacció, però que siguin les parts que per via de transacció acceptin això. És clar que si no ho volen acceptar aniran a la Comissió arbitral, però com que aquestes Comissions arbitral hauran de fallar segons equitat, vindran a una reducció que és molt probable que satisfaci també la part que hagi recorregut. Jo dic això, perquè aleshores sí que hi ha la concòrdia; la concòrdia ha de venir d'un acostament espiritual, i tin-

gui la seguretat, i amb això contesto ja al senyor Bru i Jardí, que aquesta Llei que militarment — si se'm permet l'expressió — estableix el 50 per 100, no acaba el conflicte; talla, però separa; talla el conflicte, però separant. Aquí es podria dir que de vegades la línia recta no és pas la més curta; val més una petita curva, un acostament de les parts i que el que acceptin, encara que sigui aquest 50 per 100, sigui perquè s'hi han vingut. Aquesta és una altra posició espiritual. De manera que la fórmula hauria de consistir en què, o d'una manera persuasiva s'acceptés aquest pacte de la Generalitat o el seu substitutiu, i en això poden influir molt bé les dues parts contendents, l'Institut de Sant Isidre i la Unió de Rabassaires, que per això són entitats organitzades, o bé podria sortir aquest resultat de l'acostament de les parts. Sabent que hi ha el perill que hagin d'anar a la Comissió arbitral, és molt probable que es posin d'acord, i sobretot atenent les circumstàncies actuals, jo no veig que per via de transacció no es pogués acceptar, però per les dues parts, no a títol d'imposició com fa la Llei, aquest criteri, aquest principi, per fets consumats, perquè respecte de les collites futures ja avui, encara que sigui un punt d'indiscreció, en la Comissió ja s'ha parlat d'alguna altra cosa en aquest sentit. Em deia el senyor Bru i Jardí que molts propietaris han abusat de la llur situació. Però, quin dubte hi ha? ¿Qui m'ha sentit a mi cap paraula d'elogi del mal propietari? Ah! Jo blasmaré més el mal propietari que el mal parcer, per una raó molt senzilla; i tinc la convicció que si hi han mals parcers, és perquè hi han mals, molt mals, propietaris. Dic molts, que tampoc no ho puc afirmar. Si no hi haguessin mals propietaris, no hi haurien mals parcers; però també se m'ha de permetre dir que el mal parcer ajuda a fer el mal propietari. I una petita observació sobre aquest famós pacte de la Generalitat. Aquí s'ha vingut dient i repetint que s'havia trencat per part dels propietaris, que no havia estat acceptat. Si jo crec que no té sentit això! I la qüestió és molt clara. El pacte de la Generalitat imposava que el que pagava la meitat, pagués un terç, i el que pagava el terç, pagués el quart, però si els parcers solament han volgut pagar el 50 per 100, són ells que han infringit el pacte de la Generalitat, que han fet baixar el graó de la mesura! Em sembla que això és de sentit comú.

El Sr. BRU: Sí, ja hem convingut en això!

El Sr. GALÉS: No faci bromes, que això és molt seriós. (Rialles.)

El Sr. CARRERES I ARTAU: Oh!, però pràcticament se'ls fa passar pel 50 per 100. Si a mi se'm digués que han infringit el pacte de la Generalitat i que en lloc del terç paguessin la meitat i que en lloc del quart paguessin el terç, aleshores sí que diria que l'havien infringit, però no sé veure aquesta infracció pràctica del pacte. Dic això, perquè un dia vaig preguntar a un propietari del Penedès: «¿Què és això del pacte de la Generalitat?», i em vadir: «¿Què més voldríem nosaltres que haver-lo pogut infringir!» De manera que no hi ha tal cosa; encara que sigui una petita incidència, he volgut posar les coses en el seu lloc. En definitiva, jo em faig la il·lusió que aquest debat no queda tancat definitivament, i que queda oberta la porta a l'esperança i aquesta Minoria farà tots els mitjans imaginables, no per a obstruccions, que no volem obstruccions, sinó per

a esgotar tots els recursos per tal de convèncer que l'esperança de la concòrdia i d'una resolució en la qual no hi hagi vencedors ni vençuts, és un fet viable, i que està a les mans de la Comissió, del Govern i de la Cambra.

El Sr. PRESIDENT: ¿Manté el senyor Carreres i Artau el vot particular?

El Sr. ABADAL: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Abadal.

El Sr. ABADAL: Precisament abans d'arribar a la votació d'aquest vot, per a dir algunes paraules i per a demanar un aclariment a la Comissió, al mateix temps que per fer-ne alguna respecte a les manifestacions del senyor Bru.

La posició nostra l'hem defensada ja abans. La posició nostra és la de què hi hagi un respecte absolut a la Llei i en l'esperit jurídic per sobre dels interessos dels uns i dels altres. prescindint dels interessos dels uns i dels altres. De manera que el que deia el senyor Bru, que quan nosaltres invitàvem a la concòrdia ja s'havia arribat a un punt de concòrdia, en un punt accidental, no vol dir això que arribem nosaltres a haver de renunciar, en cas que no arribéssim a una concòrdia total, sobre els perfeccionaments que nosaltres creiem que podem introduir amb petits detalls en la Llei. De manera que quedi d'una manera ben clara que la posició nostra no és ni serà el del 50 per 100, ni allò del pacte de la Generalitat, ni un altre pacte qualsevol, ni un altre acord qualsevol. El nostre principi és el del respecte a la Llei i que, a la vegada que el respecte a la Llei, es donin totes aquelles facilitats per a acabar els conflictes del camp i es procedeixi després a la legislació que sigui més adient a les noves circumstàncies del cas.

Fet aquest advertiment, ara jo voldria demanar un aclariment de la Comissió. El nostre vot particular, el que estem discutint ara, té dos punts. Un punt que ara aquest tanteig, a veure si en el punt capital d'aquesta Llei, que és el de veure el que s'ha de pagar d'una manera definitiva, pot haver-hi un acostament, prescindint de l'arbitrarietat d'un 50 per 100, per a anar a una altra arbitrarietat una mica més atenuada, perquè, almenys, té aquell principi d'un acord o d'un Projecte que havia fet la Generalitat, al fi i al cap corporació oficial que a tots ens mereix molts respectes, que semblés treure una part d'aquesta arbitrarietat, però que tendia a veure si s'arribava a aquest punt de concòrdia.

I conté un altre punt, sigui el que sigui el tant per cent que es determini per a solució dels conflictes del camp, i és de veure que qualsevol que sigui aquest es pot anar a una revisió davant de la Comissió arbitral mateixa que vosaltres establíu en el Projecte de Llei. Amb quin fi? Amb quin objecte? Amb un doble objecte: l'un, ja ho ha dit molt clarament el meu company senyor Carreres i Artau, perquè llavors deixant oberta la porta a aquestes responsabilitats de revisió, donaríem un caràcter jurídic a la determinació que fóra del 50 per 100 de l'acord de la Generalitat, del que fóra, perquè si s'avinguessin les parts hi hauria una concòrdia, i per consegüent, havent-hi un pacte tindria la força jurídica que apartaria allò que pugui haver d'arbitrari i que

no era acceptat per les parts; vindria aquesta revisió davant de la Comissió arbitral, es podrien resoldre els casos en què no hi hagués concòrdia i també tindrien aspecte jurídic. Però, a més a més, aquesta revisió tindria una altra avantatge, que és l'avantatge de destruir totes aquelles desigualtats que un acord igual representa per a les desigualtats que hi ha entre els diferents tractes que hi ha dintre de la terra. Aquesta desigualtat l'hem reconeguda tots, l'heu reconeguda vosaltres i també nosaltres. Doncs bé, si està a la vista de tots, heu de posar cura en corregir-la en una forma o altra; i la millor manera d'arranjar-ho fóra deixar-ho en els casos en què no hi hagués l'acceptació del que determina la Llei i si fóra aleshores per concòrdia de les parts, es deixa a aquestes àmplia facultat d'intervenir en les Comissions arbitral.

De manera que la petició d'aclariments era aquesta: Vosaltres, en rebutjar el nostre vot particular, ¿rebutgeu les dues parts? O sigui, fins en el cas de què es rebutgi respecte de posar a l'acord de la Generalitat en lloc del 50 per 100, ¿ho rebutgeu també per aquesta facultat de revisió? I no ens parli el senyor Bru de la facultat de revisió en allò que fa referència a collites futures. Això és una de les modificacions que poden venir, però és el nus capital de la qüestió. Això que nosaltres proposem estaria en el nus capital de la qüestió. A veure si podem donar contingut jurídic a això que facilitaria la solució dels conflictes del camp.

Per allò dit, voldríem saber si es rebutja el nostre vot particular en les seves dues parts, o si es rebutja allò referent al pacte de la Generalitat, deixant el 50 per 100, però deixant la porta oberta en els casos en què no s'accepti entre els contendents i aquests puguin anar a la revisió de la Comissió arbitral.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula la Comissió.

El Sr. GALÉS: En quant a la primera part del discurs del senyor Abadal, quan aquest parlava de la seva posició de respecte a la Llei, nosaltres hem de ratificar que aquesta és també la nostra posició, posició de respecte a la Llei republicana. ¿Com no ha d'ésser aquesta la nostra posició, si es tracta d'una Llei que nosaltres mateixos la donem com a justa?

En quant als aclariments que demana, la majoria de la Comissió està absolutament decidida i pronunciada respecte de les preguntes que formula la V. S. De manera que no podem acceptar aquestes suggerències del senyor Abadal, perquè destruirien en absolut els punts de vista presos per la Comissió.

Repetim una vegada més: Es tracta de legalitzar un fet, es tracta d'atendre, de reconèixer una transformació que s'ha verificat gràcies a l'adveniment de la República, que, potser, ha estat també impulsadora de l'adveniment de la República; i negar avui aquests fets consumats fóra tant com rebutjar una de les reivindicacions més capitals que hagi portat l'esperit republicà.

I en quant al segon extrem d'anar a obrir aquesta portella jurídica de reportar totes les revisions, tots els conflictes, aquells en què no s'ac-

ceptessin per les dues parts, les normes de la Llei, valdria tant com reproduir tots aquests conflictes davant d'una Comissió arbitral; valdria tant com acceptar allò de què fugíem des del primer moment i que equivaldria, que fóra tant com no matar els conflictes, sinó ajornar-los, allargar-los, portar-los a reviu; àdhuc aquells que avui per un fet natural queden tranquil·lament saldats, ressuscitarien i tindríem els dos mil casos davant de la Comissió arbitral. De manera que aniríem a caure precisament a allò que volíem evitar, perquè tornarien a ressuscitar, tornarien a tenir una vida jurídica, fets que ja estan o que podem donar-los per enterrats, i aquesta Llei únicament el que fa és donar aquella fórmula jurídica de què estaven mancats.

Nosaltres no fem altra cosa que legalitzar un fet revolucionari; i és per això que no podem atendre en aquest aspecte, encara que sentint-ho molt pels respectes que ens mereix la persona del senyor Abadal i la seva representació de Diputat, aquelles aspiracions que figuraven en la determinació d'aclariment, dels dos extrems que ens demanava el senyor Abadal.

El Sr. ABADAL: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: El senyor Abadal té la paraula, per a rectificar.

El Sr. ABADAL: Poques paraules, les precises per a acabar el debat respecte aquest vot particular.

Ens diu el senyor Galés, President de la Comissió, que no pot acceptar cap de les nostres suggerències, perquè aquí del que es tracta és de legalitzar un fet en virtut de la Llei republicana que ha vingut a substituir a les antigues Lleis. Ara bé; dintre de l'evolució que ha tingut aquest Projecte ja des dels començaments fins avui, és el que té una importància major, perquè parteixin de la base el senyor Galés i els senyors Diputats, que quan el Govern va presentar el seu propi pensament no es tractava de la legalització d'un fet, sinó d'acabar amb uns conflictes del camp que hi havia, però amb unes normes determinades que no eren la legalització del fet. Precisament això ens ha induït a demanar tantes vegades quina era la situació del Govern en aquesta qüestió, perquè és una cosa absolutament contraposada, perquè en el dia d'ahir, el pensament del Govern era acabar els conflictes del camp amb un criteri determinat que volia endegar jurídicament la qüestió; i el criteri que després ha vingut a conseqüència del dictamen de la majoria de la Comissió que ha acceptat el Govern, que és no ja el d'un criteri determinat que té ja uns riells jurídics, sinó la legalització d'un fet que quan es va cometre era una infracció de la Llei, i no solament de la Llei, senyor Galés, sinó de les mateixes Lleis i disposicions republicanes, perquè es tracta de revisions i res més que de revisions i d'una consignació interina fins a la revisió. I per això nosaltres demanem en el dia d'avui, que no solament per a fer desaparèixer les desigualtats que això produeixi dintre de les distintes classes de conreu, sinó al mateix temps per a respondre més al pensament de la Llei republicana, demanem que es puguin anar a la revisió.

Pot veure's que la nostra posició és clara, que

la nostra posició és transparent. Sí: la nostra posició, al mateix temps, invita a una concòrdia, invita a una concurrència de voluntat entre les parts que pugués en efectiu donar aquest sentit jurídic a la transacció.

Però en fi, jo no em faig il·lusions. El senyor President de la Comissió ha dit, crec jo d'una manera definitiva, que no acceptava una cosa ni l'altra. És així?

El Sr. GALÉS: Exacte.

El Sr. ABADAL: A conseqüència d'això, faig constar que el nostre principi és el principi del vot particular anterior, pel que respecta a la Llei, però faig constar a l'ensens que hem volgut cercar el mitjà per a veure si s'arribava a una concòrdia i si es donava un contingut jurídic a la Llei. ¿No ho hem aconseguit? No volem molestar la Cambra i retirem el vot.

El Sr. PRESIDENT: Resta retirat el vot particular. Hi ha un altre vot particular.

(Un senyor Secretari dona lectura al vot particular següent:)

«Els Diputats que subscriuen tenen l'honor de formular el següent vot particular al dictamen sobre el Projecte de Llei especial per a la solució dels conflictes derivats dels contractes de conreu:

El segon apartat de l'article 2.ª on diu: "quan els conreadors hagin retingut totalment...", s'hi afegirà: "...o parcialment", quedant la resta igual.

Palau del Parlament, 30 de maig de 1933. — R. Abadal, Tries de Bes, T. Carreres i Artau i Rovira i Roure.»

El Sr. PRESIDENT: La Comissió té la paraula.

El Sr. GALÉS: La Comissió rebutja aquest vot particular.

El Sr. PRESIDENT: ¿Algun signant vol defensar-lo?

El Sr. ROVIRA I ROURE: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Rovira i Roure.

El Sr. ROVIRA I ROURE: Senyors Diputats: La finalitat d'aquest vot particular que acaba d'ésser llegit, és solament la d'addicionar una paraula a l'article 2.ª del Projecte de Llei que venim discutint, i si solament de l'addició d'una paraula s'ha de tractar, és lògic i natural que hauré de molestar breument la Cambra en defensa d'aquest vot particular.

Nosaltres hem vingut sostenint fins aquí la necessitat de donar una redacció completament diferent al contingut de l'article 2.ª del Projecte que venim discutint, però ja que no ha estat possible que el nostre criteri tingués una acceptació per part de la Comissió i, conseqüentment, per part de la Cambra, estímem que almenys és necessària l'addició d'aquesta paraula a l'article 2.ª en qüestió, en raó de que tal com està redactat aquest article ni se sap el que diu ni, en definitiva, a més, és lògic el seu contingut, i dic que no se sap el que diu ni és lògic el seu contingut, perquè, en realitat, és aquest un article en el qual si en el seu fons hi ha, indubtablement, una desgraciada redacció, un desgraciat contingut, en quant a la seva redacció és també tan desencertada com el seu contingut.

Si llegim aquest paràgraf segon de l'article 2.ª del Projecte en qüestió, realment, després de la seva lectura, no sabem certament el que vol dir, i per això, perquè tingui sentit l'article en qüestió, estímem que

és indispensable l'addició de la paraula «parcialment».

I diem que no té sentit aquest article perquè afirma que «els conreadors que hagin retingut totalment la renda o quota-part establerta amb anterioritat al 14 d'abril del 1931, el propietari podrà reclamar i el conreador haurà de pagar el que manqui per a completar el 50 per 100 de la renda o quota-part establerta amb anterioritat al 14 d'abril del 1931».

És a dir, que, segons la redacció d'aquest article, s'haurà de pagar el que manca per a completar, i per a pagar el que manqui per a completar és indubtable que és requisit indispensable que s'hagi pagat quelcom, perquè si no no hi hauria res que completar ni res que manqués.

Un senyor DIPUTAT: Pot faltar tot.

El Sr. ROVIRA I ROURE: És, doncs, tan absurda la redacció d'aquest article que és necessari dir el que es vulgui dir amb el contingut d'aquest paràgraf.

Realment, el seu contingut, el que vol dir és una cosa, però a la Comissió se'ns ha explicat que volia dir-ne una altra i precisament per aquesta contradicció entre el que vol dir i el que s'ha dit que volia dir a la Comissió, estímem que és necessària l'addició d'aquesta paraula, perquè podríem no acceptar el contingut de l'article en vista del que hom diu que voldria dir l'article en qüestió.

Del seu contingut es dedueix que tot aquell conreador que hagi deixat de pagar totalment o parcialment la renda o quota-part establerta amb anterioritat al 14 d'abril del 1931, vindria obligat a satisfer fins el 50 per 100 en qüestió. I jo pregunto què vol dir això, perquè si no no serien acceptables les paraules esmentades abans i referents al que mancaria a pagar per a completar el 50 per 100.

Però, malgrat de què això és el que diu l'article en qüestió, ens trobem que a la Comissió es va manifestar que s'havia suprimit la paraula «parcialment», precisament perquè s'entenia que s'havia de sostenir un criteri consistent en què el que hagués pagat poc o molt no havia de lliurar res al propietari de la terra i solament el conreador que en absolut no hagués lliurat res al propietari seria el que vindria obligat a lliurar el 50 per 100 del que havia convingut amb el propietari amb anterioritat al 14 d'abril del 1931.

I com sigui que si és realment el que vol dir l'article encara que digui el contrari, estímem que constitueix una monstruositat, ja no solament de caràcter jurídic, sinó de caràcter moral, és pel que nosaltres hem cregut que era obligat presentar un vot particular en virtut del qual sostenim la necessitat de què s'afegeixi a aquest paràgraf la paraula «parcialment», que donarà almenys un contingut racional i lògic a l'apartat en qüestió i a l'ensens tindrà un caràcter més moral.

Acceptar el criteri de la Comissió no contingut en l'article, però expressat sí per la Comissió, equival a tant com admetre que aquell parcer que hagi lliurat solament deu cèntims, haurà satisfet degudament el preu de l'arrendament que degué al propietari en qüestió; equival a tant com a afirmar que aquell parcer que hagi lliurat solament un raïm o un grapat de blat, haurà liquidat amb el propietari de la terra i res més deurà pagar.

com que això representa una desigualtat absoluta, com que això representa un premi al que hagi estat més audaciós, com que això representa precisament un premi al que hagi creat una situació més en desacord amb el resultat dels pactes anteriors al 14 d'abril del 1931, és pel que nosaltres estimem que això no es pot admetre i que cal anar-se a una fórmula que sigui almenys més justa, i serà més justa si tots els que hagin pagat solament els deu cèntims o que hagin fet lliurament de mitja dotzeneta de grans de blat, vinguin obligats a lliurar el mateix que els que no hagin pagat res, la diferència entre el 50 per 100 que ve mantenint la Comissió o la majoria de la Comissió, com a necessari per anar a l'aprovació d'aquest article 2.ª i per arranjar el conflicte existent entre parcers i propietaris.

Aquí, en el transcurs de la discussió d'aquest article, en el transcurs de la discussió d'aquesta Llei, i en el transcurs de la major part de les Lleis portades a aquest Parlament, hem sentit les veus de la Majoria i les veus de la Minoria d'Unió Socialista de Catalunya que han dit en tot moment que abans hi havia una justícia, però que avui en dia, després de la proclamació de la República, la justícia és completament diferent. El contingut dels termes justos, allò que sigui just socialment, com ells afirmen, és una qüestió completament diferent en els moments actuals que en els moments anteriors a la proclamació de la República. I jo em permeto preguntar: ¿Es que aquesta justícia social de què galegen la Majoria i la Minoria d'Unió Socialista consisteix precisament en aquesta desigualtat tan irritant consistent en què aquell que hagi pagat, per exemple, la meitat dels fruits que havia de lliurar al propietari, hagi satisfet o s'entengui que ha satisfet el mateix que aquell que hagi satisfet una centèsima part d'allò que havia de lliurar al propietari? ¿Es aquesta la justícia social que es patrocina per part de l'Esquerra i de la Minoria d'Unió Socialista de Catalunya?

El Sr. COMORERA: No ha llegit el nostre vot particular.

El Sr. ROVIRA I ROURE: La Minoria d'Unió Socialista de Catalunya precisament en el seu vot particular sosté un criteri molt semblant a aquest mantingut per la Majoria que consisteix en què no es pagui res més, tant si s'ha pagat poc com si s'ha pagat molt.

El Sr. COMORERA: No, no; i la prova és que heu votat en contra del nostre vot particular i junt amb els senyors de l'Esquerra.

El Sr. ROVIRA I ROURE: És indubtable que allò que el poble ha volgut realment és que existeixi justícia; allò que ha clamat el poble en tot moment i allò que ha portat un conjunt de trasbalsos en la nostra pàtria ha estat que el poble estimava que hi havia manca de justícia i manca d'administració; i si nosaltres li diem al poble que aquesta nova justícia consisteix en què aquell que ha pagat solament una mil·lèsima part del que li corresponia lliurar al propietari està liquidat de la mateixa manera que aquell que hagi lliurat la meitat, si aquesta és la justícia que nosaltres li diem al poble que anem a patrocinar, és indubtable que es veurà decepcionat després d'a-

questa revolució que vosaltres dieu que heu fet, però que, en realitat, qui la va fer fou el poble en anar a votar el 12 d'abril del 1931 a les urnes, en favor vostre. (*Rumors en la Majoria i en la Minoria d'Unió Socialista.*) És per això que l'interessant és que tinguem en compte que hi hagi, quan menys, un contingut de justícia dintre d'aquest article 2.ª; que aquesta desigualtat tan irritant no tingui una sanció pel Parlament de Catalunya, i és per aquests motius que jo m'atreveixi a demanar a la Comissió que reflexioni sobre el contingut de l'article 2.ª en qüestió i, com el mateix article, tal com vol dir i perquè tingui vertader sentit, és indubtable que cal afegir-li la paraula «parcialment», accepti precisament el nostre vot particular encaminat a aquesta al·lució.

El Sr. FOLC: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula la Comissió.

El Sr. FOLC: Senyors Diputats: Jo no hauria de fer més que repetir allò que han dit els meus companys, doncs senzillament em penso que està molt clar que, en el que fa referència a les collites passades, que els pagesos s'han quedat la meitat del que havien de pagar. Això és un fet i nosaltres anem a acabar amb aquest fet. I per les collites vinents, assenyallem que en els casos de conflicte es quedaran el 50 per 100 a resultes d'allò que determini la nova Llei o la Llei definitiva.

Això és una cosa molt clara i s'ha repetit tantes vegades per part de Lliga Catalana com pels companys de la majoria de la Comissió, que sembla que ja es vol confondre una cosa que és claríssima, i nosaltres no veiem el per què. Com que veiem que és tan clar, entenem que ja està bé aquest article tal com està redactat i, per tant, nosaltres no admetem l'esmena de Lliga Catalana.

El Sr. ROVIRA I ROURE: Demano la paraula, per a rectificar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Rovira i Roure.

El Sr. ROVIRA I ROURE: Nosaltres ens venim referint precisament al fet aquest d'arranjament dels conflictes anteriors, respecte precisament a allò que afecta a quan s'ha pagat parts o partides amb anterioritat; no el que vinguin les collites successives, perquè en quant diu aquí: «el propietari podrà reclamar i el conreador haurà de pagar el que falti per a completar el 50 per 100», és indubtable que no pot referir-se a les collites successives; perquè si es referís a les collites successives, no hi hauria res a completar des del moment que no s'ha lliurat res encara; de forma i manera que aquest paràgraf es refereix senzillament a les collites passades i a l'argumentació de les collites passades ens referim, màxim quan es diu ja: «quan els conreadors hagin retingut», i el verb «retingut» significa indubtablement un fet passat, no es refereix a allò que ha de venir, perquè respecte d'allò que pugui venir encara no n'ha retingut res en absolut el parcer.

Deuria meditar la majoria de la Comissió sobre l'article en qüestió i veure que no té sentit en absolut que no hi hagi aquí una paraula que no li posen, mentre hi ha un conjunt de paraules que

demostrin la necessitat de què s'hi afegeixi la paraula «parcialment». I si a més de reconèixer la necessitat de redacció d'aquest article amb l'addició de la paraula «parcialment» mediteu un moment, comprendreu que no sols ho porta en si la redacció de l'article, sinó que més és necessari donar uns principis de justícia, donar uns principis d'equitat que apartin aquesta irritant desigualtat que abans hem assenyalat i que sembla que volia acceptar la Comissió. Per això, jo em permeto insistir prop de la majoria de la Comissió que estudiï i mediti bé aquest paràgraf segon i que si realment creu com entenc jo que no té sentit el conjunt de tot aquest paràgraf sense l'addició d'aquesta paraula «parcialment», l'hi afegeixi.

El Sr. SERRA I MORET: Demano per parlar.

El Sr. TRIES DE BES: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Serra i Moret.

El Sr. SERRA I MORET: Respecte al vot particular darrer de la Minoria de Lliga Catalana, jo desitjaria que la Comissió, mantenint el seu propi criteri, reflexioni una mica sobre la redacció donada a aquest article.

El Sr. GALÉS: Demano per parlar.

El Sr. SERRA I MORET: No vull entrar en la qüestió de fons, perquè l'hem tractat potser suficientment i ja sabem les discrepàncies que tenim respecte del dictamen; però el que deia en aquests moments el senyor Rovira és el nostre propi criteri, és la nostra reflexió en part, quan hom mira la redacció d'aquest article. Jo tinc la convicció — i em permeto interpretar el pensament de la majoria de la Comissió — de què no voldria que, segons queda en aquesta Llei, un jutge o una Comissió arbitral es trobin en el cas de què un propietari reclami el 50 per 100 que falta o que s'ha retingut el conreador, que en molts casos vosaltres sabeu que ha existit així: que s'ha consignat el 50 per 100 i s'ha pagat i s'admet provisionalment aquest 50 per 100 i que, segons queda en aquest article, el propietari tindrà dret a reclamar l'altre 50 per 100, perquè aquí taxativament diu que només els conreadors que hagin retingut totalment la renda o quota-part establerta amb anterioritat al 14 d'abril han de pagar el 50 per 100 i els que ja l'han pagat, aquest 50 per 100, estaran subjectes a pagar l'altre 50 per 100, segons els preceptes d'aquesta Llei.

El que us proposa en aquest moment la Minoria de Lliga Catalana és un aclariment que hi fa falta en aquest article: Si s'hi afegeix la paraula «parcialment», es resoldrà aquesta qüestió que es planteja immediatament o, pel contrari, no veig que aquesta redacció pugui tenir cap altra solució. Aquí diu clarament: «Aquesta part a percebre els propietaris, serà la que hagin fixat de mutu acord — la que s'hagi fixat de mutu acord — com a solució dels conflictes plantejats». Interessa fins aquí. Diu el paràgraf següent — que, al meu entendre, hauria d'estar separat del primer —: «Quan els conreadors hagin retingut totalment — totalment — la renda o quota-part establerta amb anterioritat al 14 d'abril del 1931, el propietari podrà reclamar i el conreador haurà de pagar el que falti per a completar el 50 per 100 de la renda o quota-part establerta amb anterioritat al 14 d'abril del 1931». Segons el precepte d'a-

questa Llei, tal com queda redactat aquest article, només tenen dret a pagar el 50 per 100 aquells que hagin retingut la totalitat de la renda o quota-part, així ho diu clarament; és això el que vol dir? I els que hagin consignat ja el 50 per 100 i els propietaris l'hagin acceptat hauran de pagar l'altre 50 per 100. Afegint-hi la paraula «parcialment», queda clar que els que hagin retingut la totalitat o una part del 50 per 100 de la quota-part o de la renda, hauran de pagar fins al 50 per 100 dels pactes que tenien establerts abans del 14 d'abril del 1931; llavors quedaria perfectament clar. Jo no crec, malgrat que aquí s'estableixi una manifesta diferència entre uns i altres, no crec que volgueu extreure aquesta diferència fins al punt que només quedin afavorits els que hagin retingut la totalitat, no crec que sigui aquest el vostre pensament, no sé si l'interpreto i si la paraula «parcialment» solucionaria la qüestió. No vull fer-ne una nova censura, però és una veritat com un temple que si el contingut d'aquesta Llei està mancat completament de fonament jurídic i està ple de petites monstruositats, la seva redacció és tan poc afortunada, acompanya tant el seu contingut, que realment les Comissions arbitral, o Jutges o el que hagin d'aplicar els preceptes que la Llei els dicta, es trobaran amb tal quantitat de conflictes que no sabran què decidir per interpretar la Llei. Us prego que us hi fixeu, perquè es tracta d'una sola paraula que aclariria aquest concepte i establiria una igualtat entre els que han retingut una part o totalitat de les quotes. Crec que aquest és el vostre pensament i jo us prego que l'exposeu clar en aquest article.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Triès de Bes.

El Sr. TRIES DE BES: El senyor Galés, de la Comissió, havia demanat la paraula.

El Sr. GALÉS: Si el senyor Triès de Bes creu que el que ha de dir no afecta a la qüestió que s'estava debatent, jo no tinc cap inconvenient en contestar les anteriors intervencions.

El Sr. PRESIDENT: Resta entès que sempre pot el senyor Triès de Bes parlar per a explicar el vot, no per a influir en el debat i en la polèmica, sinó per a formular la posició de la Minoria de Lliga Catalana. El senyor Galés té la paraula.

El Sr. GALÉS: Essent així, em toca dir que la Comissió d'una manera deliberada, reflexiva, va esborrar, va ratllar la paraula «parcialment» de la primitiva redacció pròpia, perquè va entendre i va tenir esment de seguida que si s'acceptava posar la paraula «parcialment» haviem obert una escletxa, haviem obert una portella a tota la mala fe dels possibles litigants, haviem obert el camí de què es fes inoperant essencialment i fatalment aquesta Llei. El senyor Serra i Moret ha tingut la ingenuïtat de creure que si posàvem aquesta paraula, no passava res i no s'ha adonat que era la via d'aigua per la qual se'ns enfonsava aquesta Llei, perquè hauria succeït la cosa de picaplets, d'argücies, tot allò tan jurídic que significa que ningú — i posem-hi les excepcions que vulgui — ningú hauria resultat que haviés cobrat el 50 per 100, ningú hauria cobrat totalment, a tothom n'hi faltaria, a tothom que hagués volgut anar de mala fe, n'hi hauria faltat una part, en aquesta hipòtesi ridícula que s'havia pagat una milès-

sima, uns quants grams de raïm, una mica de grapatets de penis; és això el que hauria passat. Hauria passat que ningú hauria volgut reconèixer, sobretot els que — i desgraciadament són masses — el que avui per un apassionament, potser no per una rel fonamental de degeneració, sinó per la passió mateixa en què s'està en la lluita, haguessin arribat a aquesta conclusió de què no havien rebut la totalitat del pagament. Hauria estat parcialment, llavors haurien reclamat. Quan? No ho sabem, però hauríem reproduït totes les demandes. Tan se val que haguessin reclamat el 10 per 100, com el 20 per 100, el conflicte tornaria a ésser evident en tots els casos i és per aquesta senzilla, però grossa raó, que no hem pogut acceptar aquesta paraula «parcialment». És per això que la Comissió que ha tingut necessàriament la responsabilitat de pensar i repensar, de passar deu vegades sobre els seus mateixos textos, i de repetir i fer totes les proves perquè la Llei respongui a totes les finalitats de govern, i eviti tots els perills i danys que humanament sigui possible endevinar; és per això que ha hagut de rebutjar aquesta paraula «parcialment».

Llavors sembla que caiguem en la petita monstruositat de què aquí se'ns parlava, de què aquell que no hagués pagat ni el 50 per 100, no pogués ésser reclamat, però li diré que això és més que res una hipòtesi, perquè no respon a la realitat dels fets. La realitat dels fets és que, o han pagat el 50 per 100, o no han pagat res. Els casos en què s'hagi deixat de pagar el 50 per 100 són excepcionals, sobre d'ells no hi podem fer ciència ni bastir cap Llei, i, per tant, això respon a la realitat de què els que no han pagat el 50 per 100, que no han pagat res, aquells hagin de pagar el 50 per 100, i els que l'han pagat, ja està bé, i això ho diem de la millor manera que sabem dir-ho.

Ara bé; en quant a qüestions de redacció i de literatura, jo us puc ben assegurar que no portem l'amor propi literari a aquest punt de redacció de la Llei; desitgem que sigui el més breu possible, el més clara possible. Si del contingut actual de la redacció se'n dedueix una obscuritat, és amb molt de gust que acceptarem qualsevol esmena que doni aquesta claredat sense caure en reticències, sense caure en repeticions inútils. Però en el cas actual hem de fer remarcar encara una altra cosa: que aquest text que hem donat com un text de discussió no serà el text definitiu, perquè la Comissió ha acceptat una sèrie d'esmenes que vénen a donar una nova textura a la redacció. És a dir, que en aquest moment nosaltres, la Comissió, no podem pas fer un cavall de batalla de sostenir exactament la mateixa redacció, perquè com que hem admès en la Comissió a aquestes hores unes esmenes, hem d'acollir-les al restant de l'article tal com l'hem redactat. Així és que jo remarcaré, com en el començament de l'article ja hi ha acceptada en aquesta hora per la Comissió una determinació, una esmena, crec que procedent de la Lliga Catalana, la qual determina les dates del 14 d'abril del 1931, fins la data de presentació del Projecte de Llei. En segon lloc, està previst que s'haurà, almenys, esborrat una

ratlla d'aquesta Llei, és a dir que potser llavors haurem arranjat aquella espècie de manca de sentit que hi trobava el senyor Serra i Moret, perquè en el segon paràgraf nosaltres veiem que estaria més clar dividir-lo en primer i segon, posar-hi una determinació, uns ecotats per a determinar-ho amb major claredat i suprimir en aquesta frase «el propietari podrà reclamar i els correadors hauran de pagar» en lloc de dir «el que falti per a completar», dir senzillament: «haurà de pagar el 50 per 100 de la renda o quota-part que no ha pagat, que s'ha retingut», i aleshores entenem que queda absolutament obviada aquella reflexió de què no havien salvat el criteri del senyor preopinant de la Lliga Catalana, i que sembla que també era un inconvenient per part del senyor Serra i Moret.

Resumim, doncs, i per abreujar, perquè sembla que en aquesta hora el que interessa és que abregem, resta en peu que no podem acceptar l'esmena o la introducció de la paraula «parcialment» per les raons dites i resta que en quant a la redacció, nosaltres a la Comissió farem totes aquelles concessions, totes aquelles transaccions que diguin precisament i clara quin és el pensament de la Comissió.

El Sr. SERRA I MORET: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Serra i Moret, per a rectificar.

El Sr. SERRA I MORET: Celebro moltíssim la bona disposició que expressa el President de la Comissió, però desitjaria que veiés que no és tot candidesa el que ha inspirat les meves paraules, sinó una previsió en favor d'aquells a qui jo m'he referit abans. Es en molts casos — i crec que ho ha dit bé el senyor Galés —, és en molts casos que s'ha consignat o que s'ha pagat el 50 per 100 de l'arrendament o de la quota-part i que s'han lliurat pels propietaris rebuts exposant el fet de què s'havia rebut només el 50 per 100 a resultes del que pogués venir. És això en molts casos — vosaltres ho sabeu i jo ho sé també — perquè són molts els rebuts que jo he vist d'aquesta naturalesa. També conec altres casos en els quals els propietaris diuen que el parcer, el masover o arrendatari ha pagat el que ha volgut i que ells s'hi han resignat. En aquest cas una reclamació fóra molt difícil, perquè si ells s'han resignat s'han de donar per pagats, per liquidats; però si la Llei no diu d'una manera o altra que el que s'ha de pagar o el que estableix aquest Projecte és el 50 per 100 en tots els casos en què hi ha conflicte, ara ja renuncio a tots els meus arguments anteriors i em poso només en les vostres pròpies reflexions i dic que d'una manera o altra hauria de dir la Llei que el que s'ha de pagar és el 50 per 100, si és això el que volem dir; perquè tal com queda redactat hi han totes les possibilitats de reclamar el 50 per 100 que falta per a completar la totalitat de l'arrendament o de la quota-part. Aquí heu fet manifestacions en aquest sentit; crec que us interpretem, però la Llei no ho diu i desitjariem que ho diguéssiu d'una manera o altra, en poques paraules. Potser no és absolutament apropiada, ja que vosaltres enteneu que fóra una via d'aigua que podria donar lloc a sus-

citar una gran quantitat de conflictes, potser no és la més apropiada afegir la paraula «parcialment», però encara que no ho sigui, en la redacció definitiva d'aquest article ha de restar consignat d'una manera clara perquè no hi hagi lloc a altres interpretacions que el que ha pagat el 50 per 100 ja ha pagat.

Es això el que voleu dir? Doncs diguéu-ho. No hem d'anar amb elucubracions jurídiques; hem de dir les coses clares perquè les Comissions arbitral o aquelles que hagin de dirimir aquests conflictes sàpiguen a què atendre's. Si la Llei no diu això, sempre hi cabrà la interpretació quan es presenti una reclamació respecte a la part no rebuda o no pagada, sempre hi haurà la interpretació per part de la Comissió arbitral de si s'ha de pagar o no. Les manifestacions vostres són molt explícites aquí, però no són la Llei, i és la Llei la que ha de dir si s'ha de pagar o no l'altre 50 per 100, si es dona ja per pagat el que han pagat parcialment, si hi ha lloc a conflictes o si no hi ha lloc. I això ho podeu dir amb molt poques paraules.

Jo us pregaria, tota vegada que voleu sostenir el vostre criteri, respectant el vostre criteri, que almenys ho exposeu d'una manera clara, i si voleu acabar els conflictes en poques paraules podeu acabar-los. Podrà ésser arbitrari o no el vostre criteri, però la vostra Llei, sigui com sigui, serà Llei, i si és Llei almenys que s'acabi això que intenteu acabar, que no ens trobéssim amb què aquells que han pagat una part del 50 per 100, la part que sigui, encara pugui reclamar la part restant. Crec que vosaltres voleu dir això i crec que és fàcil dir-ho, i jo us invito a dir-ho en la redacció definitiva d'aquest article. Però com això no és una correcció d'estil simplement, com que fóra una modificació substantiva, com que fóra la introducció d'un concepte que no pot ésser objecte d'una correcció d'estil, us prego que abans d'aprovar definitivament aquest article, vosaltres el volgheu aclarir. Crec que no faig res més que recolzar el vostre criteri en aquest cas.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Tries de Bes.

El Sr. TRIES DE BES: Senyors Diputats: Entenem nosaltres que és de tal gravetat la qüestió que s'està debatent a propòsit d'aquest vot particular, que hem de cridar l'atenció de tots els Diputats respecte a l'abast que té el nostre vot i la pretensió de la Comissió.

Recordeu que la Comissió Jurídica Assessora va presentar com a fórmula borrar tot l'aspecte criminal dels fets o actes anormals a propòsit de l'incompliment de contractes com a fórmula per a resoldre els conflictes pendents, que després el Govern va modificar aquest criteri assenyalant el pacte de la Generalitat com a fi i terme, diguem-ne el premi de l'incompliment. La Comissió va canviar aquest criteri del Govern transformant aquella gradació de parts del pacte de la Generalitat en un tipus únic del 50 per 100 i així ens ve redactat el dictamen. Quan recordaran tots els senyors distingits membres de la Comissió que en el text del dictamen es va borrar — això ho ha manifestat el senyor President — la paraula «par-

cialment», quedant àdhuc aquesta confusió de la redacció actual del article.

El senyor Galés ha manifestat prou clarament quin era el seu abast, i és el següent: d'aquells que no han pagat el 50 per 100, que no han pagat res al propietari, hauran de pagar el 50 per 100, i aquells que han pagat quelcom o que hagin pagat insignificantment, no han de pagar el 50 per 100. I aquí rau la gravetat d'aquesta qüestió. El meu company senyor Rovira i Roure feia ressaltar la injustícia i adduïa arguments que són irrefutables. Ha intentat rebatre's els senyor Galés dient que això era una absurditat, l'exemple que ell esmentava d'un grapat de blat i d'uns gotins de raïms donats pel parcer, ja es redimia de pagar res al propietari. Senyor Galés, sap la V. S. com a home de lleis, que per a explicar les Lleis hi ha el que se'n diu l'explicació descriptiva, i jo dic que l'absurditat que com a exemple ha mostrat aquí el company Rovira i Roure és la demostració descriptiva del text que avui presenteu; absurditat tanta, que la V. S. deia que no es presenten aquests casos ni es presentaran. ¿Doncs per què no ho poseu? Si és una excepció tan rara, casos tan isolats que no han de commoure el vostre criteri que heu buidat en el precepte, ¿per què no ho poseu?

La V. S. en deia «la via d'aigua». La via d'aigua per a anar a possibles reclamacions. Jo he apuntat aquí «portella pel temor d'una possible injustícia». Senyor Galés, torno a repetir-ho, la V. S. que és home de lleis sap que hi ha un precepte de dret immutable, no republicà, ni monàrquic, sinó de tots, humà, que diu, que el temor a cometre una injustícia, no justifica el que es cometi una real injustícia com vosaltres cometeu amb aquest Projecte. I jo he de cridar d'una manera particular l'atenció del Govern, jo no ho sé fer, ni tinc la literatura del meu company Carreres, per a vessar tota l'amabilitat, que és la que indueix a contestar als membres del Govern, però doni-la el Govern per posada. Entenc jo que és tan greu aquesta qüestió, que requereix la definició del Govern a veure si és possible que consti en una Llei que fem aquí una injustícia tan manifesta.

El Sr. PRESIDENT: La Comissió té la paraula.

El Sr. GALÉS: La Comissió no pot fer res més que ratificar-se en el que abans ha expressat, en la convicció que la injustícia de fet no existeix, i únicament anem a evitar-ne una de possible.

El Sr. PRESIDENT: Finit el debat sobre aquest vot particular. El senyor Tries de Bes ha explicat el vot.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Votació nominal.

(Es procedeix a la votació nominal.)

(Senyors Diputats que han dit SÍ:)

Sr. Abadal.

Sr. Duran i Ventosa.

Sr. Rovira i Roure.

Sr. Sol.

Sr. Tries de Bes.

Sr. Vallès i Pujals.

Sr. Ventosa i Calvell.

(Senyors Diputats que han dit NO:)

Sr. Gassol.

Sr. Armendares.
 Sr. Armengol.
 Sr. Balart.
 Sr. Vancells.
 Sr. Battestini.
 Sr. Blasi.
 Sr. Bru.
 Sr. Canturri.
 Sr. Cerezo.
 Sr. Colldeforns.
 Sr. Companys (J.)
 Sr. Fàbrega.
 Sr. Folc.
 Sr. Galés.
 Sr. Guinart.
 Sr. Ibars.
 Sr. Magre.
 Sr. Riera.
 Sr. Rovira i Virgili.
 Sr. Sellés.
 Sr. Sauret.
 Sr. Serra i Hünter.
 Sr. Soler i Bru.
 Sr. Simó.
 Sr. Tauler.
 Sr. Viadiu.
 Sr. Comorera.
 Sr. Serra i Moret.
 Sr. Farreres.
 Sr. Selves.
 Sr. Soler i Pla.
 Sr. Gerhard.
 Sr. Rouret.
 Sr. Companys (Ll.)

Un senyor SECRETARI: Han votat a favor del vot particular, 7 senyors Diputats; han votat en contra, 35 senyors Diputats.

El Sr. PRESIDENT: Resta rebutjat el vot particular.

El Sr. SERRA I MORET: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: El senyor Serra i Moret té la paraula, per explicar el vot.

El Sr. SERRA I MORET: Molt breument, perquè no semblés una incongruència el que nosaltres votem en contra d'aquest vot particular. La Comissió ha ofert una nova redacció d'aquest article, i això ens satisfà plenament. Per consegüent, no tenim nosaltres perquè insistir en un vot particular que tampoc ens satisfecia en definitiva.

El Sr. PRESIDENT: No hi ha cap més vot particular. Capítol d'esmenes. Doni's compte de la primera esmena que s'ha presentat.

(Un senyor Secretari dona lectura a l'esmena següent:)

«Els Diputats que subscriuen tenen l'honor de formular la següent esmena al dictamen sobre el Projecte de Llei especial per a la solució dels conflictes derivats dels contractes de conreu:

Article 2.ª S'hi addicionarà el paràgraf següent:

"Quedaran exceptuades de la reducció de la quota establerta en aquest article, les finques dels propietaris que no paguin per contribucions directes una suma superior a 500 pessetes anuals. La computació d'aquesta suma es farà d'acord amb l'Ordenança per a l'administració de l'impost de cèdules personals."

Palau del Parlament, 26 de maig del 1933. —

Lluís Duran i Ventosa, J. Ventosa, J. Vallès i Pujals i Vidal i Guardiola.»

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula la Comissió.

El Sr. GALÉS: La Comissió no l'accepta.

El Sr. PRESIDENT: La Comissió no accepta l'esmena. ¿Algun senyor signant de l'esmena vol fer ús de la paraula?

El Sr. DURAN I VENTOSA: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Duran i Ventosa.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Senyors Diputats: Procuraré ésser el més breu possible, perquè comprenc el cansament de la Cambra després d'aquestes tres llargues hores de discussió, dedicada a un mateix Projecte de Llei. Compliré, no obstant, el meu deure, defensant en la forma que em sigui permesa, amb molt poques esperances, amb tot, de poder arribar a portar a l'ànim de la Comissió la convicció que jo tinc de la perfecta justícia d'aquesta esmena i de la necessitat política moral i social que hi hauria que aquesta esmena fos acceptada.

Es tracta, senyors, d'una esmena en la qual es diu que quedaran exceptuades de la redacció de la quota establerta en aquest article, o sigui, d'aquesta reducció a una meitat d'allò que s'ha de pagar per arrendaments i parceries a Catalunya, d'aquí en endavant, les finques dels propietaris que no paguin per contribucions directes una suma superior a 500 ptes. anuals. Després indica la forma en què s'hauria de fer la computació d'aquestes contribucions directes.

S'ha parlat aquí llargament aquests dies de les raons de justícia que poguessin haver-hi en el conjunt d'aquest Projecte de Llei que estem discutint. Crec que hem acabat tots per convèncer-nos que aquí no es tracta de cap problema de justícia. Com deia molt bé en els passadissos d'aquesta Cambra un honorable company nostre, i que precisament no és d'aquesta Minoria — no vaig a dir el nom perquè no està bé retreure coses purament particulars — «en rigor no es tracta aquí d'un problema polític, sinó que es tracta d'uns litigis privats, d'uns litigis privats en gran, d'uns plets ordinaris que haurien d'haver entre uns i altres interessos privats.» No caldrà, per consegüent, que parlem de justícia perquè no ens entendriem; i ja s'ha vist aquests dies per les llargues elucubracions que aquí s'han fet, que no hi ha mitjà de poder-nos entendre sobre el que hi hagi de justícia en això. Però en aquestes sessions darrereres ha sortit una altra paraula en els debats, una altra paraula que aquesta ja mereix una major consideració. És la paraula «equitat». I anant a distingir entre el que és justícia i el que és equitat, si bé evidentment allò que és d'equitat també és de justícia, però jo no m'haig de cansar en convèncer els senyors Diputats sobre les matitzacions diferents que hi ha entre l'equitat i la justícia; però si es tracta d'equitat, o sigui, de fer una mica, com vulgarment es diu, els ulls grossos sobre el perfecte dret, però no incórrer en el «perfecte dret i suma injúria», bé hem de pensar que hem de tenir en compte aquesta equitat, perquè les con-

seqüències d'aquesta Llei no recaiguin d'una manera immoral sobre determinada persona.

S'ha vingut a dir aquí que, per raons d'equitat, convé modificar les condicions en virtut de les quals els conreadors de la terra tenen avui al seu càrrec aquesta terra; per raons d'equitat s'ha dit, i perquè han canviat les circumstàncies econòmiques, i perquè han canviat les circumstàncies polítiques. S'ha adduït aquí — jo crec molt equivocadament, i crec que us en penedireu amb el temps d'haver dit això — de què es tractava senzillament d'un acte revolucionari. Mal aniria una revolució que vingués a consistir simplement en què unes persones determinades haguessin de pagar simplement la mateixa! No es pot confondre la paraula «revolució», que ha tingut sempre un sentit ideològic, amb el que és simplement una discussió d'interessos materials.

Però s'han donat aquestes altres raons, i per aquestes altres raons s'admet el principi d'una possibilitat de revisió, una possibilitat de revisió en una forma o altra de les condicions en què aquells que a la terra posen el seu treball han de contribuir a favor dels que posen per aquest treball la terra mateixa. Però, ¿heu pensat les conseqüències que això pot portar en determinats casos? ¿Heu pensat en el mal que pot portar-se amb aquesta equitat mateixa quan es tracta de propietaris que es troben en determinades condicions? Probablement perquè no ho heu pensat, és pel que nosaltres hem demanat que us fixessiu en el contingut d'aquesta esmena que tendeix a privar algun d'aquests mals gravíssims que es poden causar amb l'aplicació estricta d'aquest article 2.ª de la Llei de conreus.

He observat amb la satisfacció consegüent dels que desitgen la major altura en els debats parlamentaris d'aquest primer Parlament de Catalunya, com s'ha anat perdent bastant aquell vici a què alguns s'havien llançat de fer generalitzacions vertaderament imperdonables. Ja no es diu molt aquí que tots els propietaris són uns pocavergonyes, com es deia al principi. La generalització, les generalitzacions d'aquest ordre sempre són dolentes. Sí: mal és confondre amb un anatema comú a tots els propietaris, com mal és confondre amb un anatema comú — com també s'havia dit aquí i ara ja no es diu tant, cosa que a mi m'alegra molt —, mal és confondre amb un anatema comú, a tots els advocats, com mal és també l'anatema que en el carrer tantíssimes vegades s'ha dit, de què tots els polítics són dolents. No; ni tots els polítics són dolents, ni tots els advocats són dolents, ni tots els propietaris són uns avariciosos que vulguin lucrar-se amb el treball dels obrers.

El Sr. CANTURRI: Tots no, la majoria.

El Sr. DURAN I VENTOSA: No; precisament senyor Canturri jo faig la manifestació, de què m'alegrava de què no es fessin aquestes generalitzacions i no voldrà precisament el senyor Canturri incórrer en aquest mateix vici del que jo celebrego que en aquests moments no s'hi incorri.

El Sr. CANTURRI: Jo no generalitzo, pluralitzo només.

El Sr. DURAN I VENTOSA: I la prova de què no és així és que pot succeir que amb l'aplicació estricta d'aquesta Llei vinguen a deixar

en alguns casos a propietaris en condicions molt pitjors que la dels obrers mateixos.

Un Sr. DIPUTAT: Com els tenedors de marcs!

El Sr. DURAN I VENTOSA: És per això que nosaltres demanem que s'eximeixi a determinats propietaris per raons — si no fóra una frase que es pogués interpretar de tant diferent manera — per raons de la seva humilitat. Perquè cal tenir en compte que de propietaris n'hi ha de totes menes. Hi ha els grans propietaris que tenen grandíssimes extensions de terreny; a Catalunya no n'hi ha molts d'aquests, però un propietari que tingui 300 o 400 quarteres de terreny ja es pot considerar com un propietari d'aquests. I desgraciadament, per l'objecte mateix d'aquesta Llei, jo suposo que ja ho sabeu, que hi ha propietaris, precisament d'aquests grans propietaris, que potser que per aquesta mateixa raó d'ésser grans propietaris veien les coses de més lluny i ja s'havien previngut contra la possibilitat de Lleis d'aquest ordre i havien anat a suprimir els parcers i a crear això que és tan sensible que existeixi, un proletariat agrícola. I en determinades comarques de la nostra terra, en les quals era una glòria la nostra pagesia, s'ha creat el proletariat agrícola, quedant reduït a la més mínima expressió el parcer. I serà un mal molt gran que per conseqüència dels errors que figurin en la nostra Llei agrària, s'augmenti el proletariat agrícola, quant més en els moments actuals en els quals es dona la paradoxa de què a Espanya, per la Llei de la República, es tendeix a suprimir el proletariat agrícola, i aquí augmenta.

Però volem cenyir-nos a l'objecte principal d'aquesta esmena, i aquesta esmena usant d'aquell sistema descriptiu a què alludia fa un moment el company Tries de Bes, hi hauran casos de propietaris en els quals la reducció matemàtica, categòrica, obligatòria i general de l'arrendament que cobrava a la meitat el deixarà simplement a la misèria. I això és el que s'esdevindrà si s'obliga a aquests propietaris que paguin per contribució directa una suma de 500 pessetes anuals. Se'm dirà que perquè es diu 500 pessetes i no es diu 450 o 600. Naturalment, perquè s'ha d'assenyalar una xifra o altra, i per la mateixa raó que en el Projecte de Llei es fixa el 50 per 100, quan també es podia dir el 40 o el 50 per 100. Ja sé que vosaltres em podreu dir el perquè ho heu fixat, però també jo puc dir-vos que aquí s'havia de fixar un termini i s'han posat 500 pessetes; perquè calculant ja sé que les contribucions no es paguen en raó exacte normalment a la renda que les produeixen, encara que això és i no és; és i no és, perquè en determinades comarques de Catalunya ha succeït que per la pèrdua de la producció es paga més contribució de la que en rigor correspon per la renda de la terra, i ha succeït també que ha assignat l'administració pública que abans ho feia en aquesta forma i que d'aquí en avant per la Generalitat desgraciadament, suposo que succeirà igual. L'administració pública és molt amatent d'apujar les contribucions en els casos necessaris, però ofereix grans dificultats de rebaixar les contribucions quan la rebaixa és també justa i necessària. I aproximadament partint de la base del que la Llei presum, una finca que vingui a ocasionar una contribució de 500 pesse-

tes no produirà segurament al propietari més d'unes 3,000 pessetes; tenint en compte, a més a més, que aquí es parla de les contribucions de tot ordre i en les contribucions directes no hi ha simplement les contribucions d'aquella mateixa finca. Però vull posar el cas d'un propietari que solament de la seva finca, que pot haver adquirit per herència, per l'estalvi dels seus pares o dels seus avis, o de qui sigui o dels propis, tingui un passament i amb aquest passament, en un poble de segon ordre de Catalunya, tingui unes 3,000 pessetes anuals i hagi de viure amb aquestes. I si no volem un propietari, suposeu que es tracti d'una dona vella, que sigui usufructuària i que els darrers anys de la seva vida tingui només aquest passament i aquesta pobra vídua, usufructuària, però que té aquest títol, que per alguns sembla ignominiós, d'ésser propietària, aquesta propietària vídua i vella i desamparada, es troba amb què per un article d'una Llei li anem a reduir a 25 duros al mes tots els seus recursos. *(El senyor Canturri diu unes paraules que no se senten clarament.)*

Això, senyors Diputats, no és equitatiu. Això podrà fer riure al senyor Canturri, però no a la pobra vella que es trobi en aquest cas.

Pot succeir això perfectament, succeirà això necessàriament. I si dels humils i dels desprats parlem, penseu que ultra els humils i dissortats que tenen braços per a treballar, hi ha els humils i els dissortats que no tenen més que una llarga vida, al final de la qual tenen perfecte dret a un relatiu benestar que per això havien lluitat els homes de la seva família.

Se'ls aplicarà això, i es farà a benefici dels parcers? No; es farà perquè volem establir un principi de justícia per a tots, però penseu en la injustícia en què es trobaran aquestes dues parts contendents en aquests moments. La una, serà la propietària, la usufructuària, probablement, la usufructuària d'aquestes petites finques que quedarà reduïda a la misèria. I dieu: és que també el parcer sofrirà les conseqüències de la perpetuació d'aquestes contractes, però heu de considerar que per una banda el parcer és un home que treballa, i per l'altra banda hi deixem una dona vella; el parcer ha vingut durant anys treballant la terra en determinades condicions i per un atzar — que jo en dic atzar — d'haver vingut la República es troba en aquestes circumstàncies especials... *(Rumors i rialles.)*

El Sr. COMORERA: Per un atzar malaurat! *(Més rialles.)*

El Sr. DURAN I VENTOSA: Jo no dic malaurat, però si les circumstàncies haguessin vingut en altra forma, haurien continuat els seus contractes. *(Diversos senyors Diputats interrompen.)*

El Sr. PRESIDENT: Ordre, senyors Diputats. Les intervencions del senyor Duran i Ventosa sempre són perilloses i convé mantenir l'ordre.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Em fa l'efecte de què el més substancial és el que jo vinc dient, o sigui que el parcer serà un home que té braços i que pot treballar i que es troba en condicions per a lluitar per a la vida, de les quals està mancada la pobra vella usufructuària d'aquesta finca reduïda a la meitat dels seus recursos. I a més, l'home que fins fa dos anys havia treballat les terres en aquestes condicions, ara encara té el dret a cer-

car la vida en un altre lloc del món. Jo no vull dir que aquest home hagi d'expatriar-se, però sí que pot cercar terres en millors condicions, mentre que aquella pobra dona es consumirà prop de la llar del foc, consumida per la misèria i enyorant unes Lleis que havien d'ésser alliberadores del poble català, i ella que no deixa d'ésser una partícula d'aquest poble català, veurà que aquelles Lleis són causa de la seva ruïna i faran que hagi d'anar-se'n d'aquest món en mig de la misèria.

Això serà tan tràgic com vulgueu, senyors Diputats. Al cap d'avall, senyors Diputats, no hi ha res més tràgic que la vida mateixa, però penseu que nosaltres fem unes Lleis no pas per a escriure unes frases més o menys mal escrites — que a vegades mal escrites surten les Lleis — sinó que les fem per a convertir-les en trossos de la vida del nostre poble i entre aquest hi han els desvalguts i els abandonats, les condicions dels quals pesarien damunt de la nostra consciència si els poséssim en condicions pitjors per un acte del nostre Parlament. És per això que jo desitjaria que us sentíssiu un moment homes de cor, deixant les ironies que són molt fàcils.

Sentiu-vos per un moment homes de cor, i penseu que tots els que sou de pobles, més que els que per atzars de la vida vivim a les grans ciutats, veureu d'aprop coses com la que jo he al·ludit, i quan veieu que en alguns pobles o en algunes viles us expliquen un cas anàlec a aquest de què jo he fet esment, no tingueu el remordiment d'haver contribuït també a la misèria d'aquestes pobres dones. *(Molt bé, en la Minoria de Lliga Catalana.)*

El Sr. PRESIDENT: El senyor Galés té la paraula.

El Sr. GALÉS: Realment, no sé si s'escau molt l'emocionar-se davant dels arguments sentimentals que acaba d'esgrimir el senyor Duran i Ventosa. Jo temo no trobar el punt just de l'emoció entre les tragèdies o la novella blanca de «Patufet», però, així i tot, he de renunciar a l'argument sentimental perquè no crec que sigui el que més s'escaigui quan es tracta d'un assumpte tan important com el dels conflictes del camp, que si no s'arrangés podria portar molt més greus conseqüències, i no solament tristes, sinó tràgiques per a la vida de Catalunya. És per aquesta consideració que hem de fer un xic d'abstracció d'aquestes consideracions sentimentals que acaba de fer el senyor Duran i Ventosa, que trobo posades en el seu lloc, que fins comparteixo en el fons, però que he de pensar que és exactament aplicable, únicament que amb major extensió, en parlar dels conreadors, dels pagesos, perquè sempre ens trobaríem al cercar el cas individual i particular que també pot ésser el conreador un home vell o una vídua i també una vella i una òrfena o una dona sense fills, i sempre ens trobaríem que a l'hora de fer l'argument sentimental a favor d'un sector de població molt respectable, sempre seria un sector del nostre poble molt menor que el gran sector dels conreadors i dels pagesos, ja que per cada vídua pobra de la que ara se'n parla, pot haver-n'hi vint de la classe pagesa o treballadora, i vosaltres, que ara teniu el cor entendrit per aquests humils, heu de pensar en la nostra posició i en la nostra actuació davant dels centenars i fins de milers d'òrfens i vídues d'aquestes classes

humils. De manera que si hi ha una raó sentimental, és a favor de nosaltres, perquè la magnitud està al nostre costat.

És més, s'ha parlat de què si es comet el fet de donar el 50 per 100 solament de les rendes anteriors, aquesta gent més desvalguda dels propietaris, no es té en compte que se'ls porta a la misèria, i jo pregunto quin serà l'estat de vida d'aquells conreadors que no tenen més que el 50 per 100, perquè si amb el 50 per 100 el propietari no pot viure, jo pregunto: ¿és que pot viure el conreador? O és que vosaltres no voleu que la mateixa raó serveixi, perquè en molts casos no es tracta precisament d'una vídua, però tingueu en compte que serà un pare de família, que té més necessitats. De manera que amb aquest argument sentimental no podríem resoldre la Llei dels conflictes del camp, perquè si hem d'anar a resoldre aquesta qüestió de sentiments, ens hem de remetre a la Llei definitiva. Aquí sí que es allò on amb molt de gust podem atendre — i crec jo que ha d'ésser un dels principals motors de la nostra actuació — les necessitats dels humils, però no en aquesta Llei d'arranjament de conflictes. Perquè, a més, hi ha aquesta altra observació — per acabar — que és que aquesta Llei és purament transitòria i vosaltres ara ens bastiu aquest drama a base d'uns fets que ja estan consumats i que no es tracta més, en tot cas, que d'unes collites pendants. ¿Per quin temps? Per un temps breu i, a més, sabent com sabeu en aquesta hora, que amb aquestes collites pendants l'argument del 50 per 100 ja no és vàlid perquè acceptem que sigui a resultes d'allò que la Llei en definitiva li pugui donar. Si el senyor Duran i Ventosa no sabia aquesta actitud, des d'aquest moment puc avançar-li per a desfer-li en bona part, jo crec tota, l'argumentació que havia bastit seguint — d'això no puc dubtar-ne — una bona inclinació en els seus sentiments.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Duran i Ventosa.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Em sembla que el senyor Galés no ha entès prou bé allò de la quantitat a què es referia, perquè diu que si el propietari no cobra més que el 50 per 100, el parcer haurà de viure també només amb el 50 per 100 restant. No, no, senyor Galés: és que el 50 per 100 és de la part que correspon al propietari, no de la part total del producte de la finca, de manera que el parcer cobrarà tota la seva part, que seran tres quartes parts...

El Sr. GALÉS: També treballa i l'altra no treballa.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Senyor Galés, si ara amb interrupcions va donant raons diferents, aleshores haurem de donar contestació a les altres raons; però la raó que havia donat la V. S. és de què si el propietari no podia viure amb el 50 per 100, el parcer tampoc no podia viure amb l'altre 50 per 100, i en aquesta forma dic que havia incorregut en una equivocació important. El parcer posa el seu treball, naturalment; per això és una part, perquè si no hi posés el treball no li donaria res a l'altre, com el propietari hi posa la terra, perquè si no hi posés la

terra no li donaria res el parcer. El parcer en tindrà prou o no en tindrà prou. Per això indicava als senyors Diputats que els parcers han vingut vivint fins fa tres anys amb aquest regisme i a aquest regisme havien adequat la seva vida, i aquesta vella propietària a què s'ha fet referència haurà adequat també la seva vida a aquells recursos amb què comptava; però d'una manera substancial i importantíssima, perquè aquesta pobra dona a què havem fet al·lusió, aquesta dona, s'ha trobat amb què durant aquests dos darrers anys tampoc no ha cobrat, de manera que si algunes economies tenia, si alguns estalvis havia fet per a poder anar vivint, ara es troba en què li pagaran gairebé *ad kalendas grecas*, perquè això li aniran pagant de mica en mica i qui sap quan anirà cobrant ella, mentrestant, haurà anat consumint els seus estalvis. Si em dieu: «És que nosaltres no podem admetre aquesta esmena en quant el passat, però en quant a l'any actual, sí que s'admetrà», aleshores quedariem entesos, perquè, realment, si fins ara havia viscut també podria anar vivint; però la qüestió és que aquest any serà el tercer any en què es trobi en una mala situació i que en millorar-li li queda encara reduïda al 50 per 100. El senyor Galés remarca que això està subjecte a revisió; però estarà subjecte a revisió per raons d'ordre (*Rialles en alguns escons de la Majoria.*) Veig que això fa riure.

El Sr. CANTURRI: No riem pas.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Raons d'ordre sentimental. Ja no us faria riure si, en lloc de la paraula sentimental, posés la paraula «humanitària», que de vegades es diu en certes propagandes. No. ¿És que els Tribunals de revisió, aquests jurats, podran tenir en compte aquestes consideracions d'ordre humanitari, o sentimental, com vulgueu? Jo en tinc els meus dubtes; no obstant, si el Parlament deia que sí, que també serà un dels factors que es podran tenir en compte en aquestes futures revisions, naturalment que les condicions millorarien una mica; però és evident que allò més pràctic, allò més equitatiu, allò que vindria a subvenir més bé a aquestes necessitats d'ordre moral sobre les quals jo voldria cridar l'atenció, seria el de què s'establís un règim d'excepció per als petits propietaris, o, si no ho voleu per als petits propietaris, poseu-hi per a les propietàries (*Rialles en la Majoria.*) poseu-hi per a qualsevol d'aquests casos que vosaltres mateixos, encara que us en rieu, en el fons del vostre cor trobeu que jo tinc raó.

El Sr. PRESIDENT: S'aprova l'esmena? (*Dissentiment en la Majoria i Minoria d'Unió Socialista.*) Resta rebutjada l'esmena amb el vot a favor de la Minoria de Lliga Catalana. Havent transcorregut les hores reglamentàries s'aixeca la sessió.

ORDRE DEL DIA

per a la sessió de divendres

1. Precs i preguntes.
2. Continuació de la interpellació sobre política econòmica del Govern de Catalunya.
3. Continuació de la discussió del dictamen de la Comissió especial sobre el Projecte de Llei relatiu a la solució dels conflictes derivats dels contractes de conreu.

(*S'aixeca la sessió a dos quarts de nou i set minuts de la vetlla.*)